JOURNALISTI

10
2015

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 3.9.2015

Rasismi repii Ruotsia

Toimittajien pitäisi saada äänestäjien luottamus takaisin, sanoo ruotsalaistoimittaja Daniel Poohl. 8

SANOMA VÄHENTÄÄ TAAS VÄKEÄ S.4 YLE FOLK HOUKUTTELEE TUBETTAJIA S.14 TV-UUTISIA KÄNNYKKÄKAMERALLA S.27

tässä lehdessä

Kotilieden toimittajan Marita Kouhian unelma-ammatti on maalaaminen. 34

KUVA: LAURA VESA

Journalistiopiskelija Iida Nieminen toivoo, että Tampereen yliopisto luopuisi opetuksen Hesari- ja Yle-keskeisyydestä. 16

SJL:n uudistus: Uuden Suomen Teemu Kammonen haluaa, että liitto olisi näkyvämmmin myös journalismin edunvalvoja. 32

poimuri

Itsestään median uhreja tekevät perussuomalaiset ovat jo unohtaneet vuoden 2011 eduskuntavaalit. Tuolloin media ja muut puolueet pitelivät sitä ja puheenjohtaja **Timo Soinia** kuin kukkaa kämmenellä. Jytky väreili ilmassa, ja perussuomalaiset pääsivät vähällä. Tuo oli hävettävää aikaa niin medialle kuin muille puolueillekin.

Päätoimittaja Kyösti Karvonen Kalevassa 23. elokuuta

Tiedotustilaisuuteen oli kutsuttu myös Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja, tietokirjailija ja kokenut toimittaja **Risto Uimonen**. Hän arvioi, että kohu olisi ollut hallittavissa, jos puoluejohto olisi heti astunut julkisuuteen ja irtisanoutunut kaikesta rasismista. Niinhän ei käynyt, vaan puheenjohtaja Timo Soini kieltäytyi kommentoimasta, koska halusi lomailla.

Helsingin Sanomien pääkirjoitus 27. elokuuta

Suomalaisen median itsesääntelystä vastaavan JSN:n puheenjohtajan Uimosen puheenvuoron tarkoitus heti Putkosen räyhäämisen päälle oli antaa vaikutus samanmielisyydestä, lyödä Putkosen mediahuttuun ”viralliisen tahon” hyväksynnän leima. Tähän riitti jo se, että Uimonen ei pahemmin persuja kritisoinut, antoipa vain lempeää mediakonsultaatiota.

Vs. päätoimittaja Sammeli Heikkinen Vihreän Langan verkkosivuilla 26. elokuuta

On mautonta esittää julkisia syytöksiä yksilöimättä niitä. (...) Aika matalatasoista keskustelua nyt perussuomalaisilta.

JSN:n puheenjohtaja Risto Uimonen kommentoi ”Putkosen listaa” Helsingin Sanomissa 27. elokuuta.

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 3. 9. 2015

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 379 9108
Marja Honkonen (perhevapaalla)

ULKOASU/LAYOUT
Heli Saarela 050 528 5001

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
YAP tilaajapalvelu 0303 9778
tilaajapalvelu@yap.fi

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy,Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
(09) 6122 330, faksi (09) 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi
www.journalisti.fi

KANNEN KUVA: JOHANNA HANNO

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Sopiminen ei ole sanelua

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Pääministeri **Juha Sipilän** (kesk.) tavoitteleman yhteiskuntasopimuksen kariutuminen merkitsee työelämään liittyvän päätöksenteon muuttumista arvaamattomaksi. Työmarkkinajärjestöt on nyt ohjattu sivuun siitä valmistelusta, jolla hallitus ajaa tavoittelemiaan joustoja.

Yhteiskuntasopimuksesta ei todellisuudessa käyty varsinaisia neuvotteluja. Kabineteissa oli hiljaista, julkisuudessa kalisteltiin vähän sapeleita, mutta eipä sopimuksessa ollut paljon neuvoteltavaakaan, sillä sen keskeinen sisältö oli ennakkoon päätetty.

Näinkö rakennetaan Sipilän manifestoimaa luottamusta: pannaan osapuolet neuvottelemaan ilman oikeaa neuvotteluvaraa? Vauhdittajaksi pestattu entinen valtakunnansovittelija **Juhani Saloniuskaan** ei saanut näytelmää näyttämään todelliselta.

Suomessa on työmarkkinoilla vahva neuvotteluperinne, joka on toiminut tuloksellisesti myös vaikeina aikoina. Nyt jos koskaan tarvitaan aitoja neuvotteluja. Yhteiselle sopimiselle voi vielä tulla tarve tämänkin hallituksen aikana. Epärealistisiin aikatauluihin ja ennalta määrättyihin neuvottelutuloksiin ei aikaa ja energiaa sovi tuhlata.

”Porttien avaaminen sanelulle ei ole työelämän kestävää kehittämistä.

Työehtosopimuksien yleissitovuuteen hallitus tuskin yrittää suoraan kajota. Sen sijaan paineet kohdistuvat muun muassa paikallisen sopimisen laajentamiseen, jolloin tes-määräyksiin ryhdytään hakemaan muutoksia yrityskohtaisesti. Uhkana on, että sopimisen sijasta käytännöksi muodostuu sanelu.

Jos esimerkiksi uudelle työntekijälle tarjotaan normia alempi palkka tai lyhempi loma, paikallisen sopimisen sijaan voisi puhua kiristyksestä: ota tai jätä!

Journalistiliiton sopimusaloista muun muassa lehdistössä on jo nyt varattu monesssa kohdassa mahdollisuus paikalliseen sopimiseen. Yhtenä joustavuuden tuojana nyt esitetty työaikapankki on meillä ollut tessin mukaisissa keinovalikoimissa pitkään, mutta sitä ei ole otettu käyttöön.

Sopiminen on tasavertaisten osapuolten neuvottelua, ei vahvemman sanelua. Journalistiliitto on kouluttanut luottamusmiehiään paikalliseen sopimiseen: aktiivisuuteen ja valmiuteen hakea toimivia ratkaisuja työpaikan pulmiin.

Porttien avaaminen sanelulle ei ole työelämän kestävää kehittämistä. Sillä herätetään levottomuutta ja kylvetään epävakauden siemeniä. Toimiva sopimuskulttuuri luo työpaikoille sitä luottamusta, jonka vahvistamisen pääministeri on asettanut tavoitteekseen.

Digisisällön verotus kevenee

Liikenne- ja viestintäministeri **Anne Berner** (kesk.) on valmis keventämään median digitaalisen sisällön verotusta. Nyt perinteistä printtiä verotetaan kevyemmin kuin digiä.

Ylen Aamu-tv:n haastattelussa 27. elokuuta Berner korosti terveen, hyvinvoivan ja riippumattoman median tärkeyttä ja merkitystä demokratialle.

Politiikan kielellä ministeri ilmaisi tehtäväkseen ”huolehtia kilpailuympäristöstä purkamalla säätelyä, joka rajoittaa ansaintalogiikkaa”. Samassa yhteydessä hän toi julki myös huolensa median viihteellistymisestä, muun muassa kaupallisen sisältöyhteistyön vaikutuksista median riippumattomuuteen.

Siihen ministeri ei ottanut kantaa, miten asiassa edetään ja millä aikataululla. Asettamaltaan **Anssi Vanjoen** johtamalta työryhmältä hän odottaa konkreettisten toimien listaa. Sen toimeksianto kestää vuoden loppuun. Sitten alkaa tapahtua.

Joka syksyn sävel

Loppukesän isoin yt-pommi tuli Sanomalta. Pääluottamusmies Ilja Ojalan mukaan irtisanomiskierroksista toipuminen on pitkä prosessi.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ● LAURA OJA, KUVA

”Järjettömän suuri ruljanssi tästä tällä kertaa tuli”, sanoo pääluottamusmies **Ilja Ojala**.

Mediakonserni Sanoma ilmoitti elokuun toiseksi viimeisellä viikolla jättimäisistä, jopa 280 ihmisen työpaikan vaarantavista yt-neuvotteluista.

Sanoman yt-ilmoitus tuli toimitusjohtaja **Harri-Pekka Kaukosen** kesäisten madonlukujen jälkeen kaikkea muuta kuin yllätyksenä. Moni sanomalainen kuitenkin tunsi helpottuneisuutta vielä keväällä, kun Sanoma Median lifestyle-lehdet muuttivat uusiin tiloihin Ruoholahteen. Munkkivuoren vanhoihin toimitiloihin liittyi ikäviä muistoja. Ilja Ojala koki siellä ensimmäiset yt:nsä vuonna 2012, eikä edellisestäkään kierroksesta ole kulunut kuin vuoden verran.

”Siellä Pohjolan tornissa oli tyhjiä työpisteitä, joista oli kaverit irtisanottu. Yksi kerros taisi olla kokonaan tyhjä. Muuton jälkeen fiilis keveni. Aloin varovaisesti asennoitua niin, että nyt syksyllä ei tulisikaan yt-uutisia.”

OJALA KIITTELEE Sanoman pitäneen aikaisemmilla yt-kierroksilla irtisanotuista kohtuullisen hyvää huolta.

”On järjestetty valmennuskoulutusta siitä miten toimitaan työmarkkinoilla, ja niin edelleen. En pysty sitä moittimaan.”

Yt-prosessi on kuitenkin irtisanottujen lisäksi raskas myös niille, jotka saavat pitää työpaikkansa.

”Viime syksyn yt-neuvottelujen jälkeen kiertelin irtisanomispäivänä toimituksissa. Siellä istui lamaantuneita ihmisiä, jotka olivat jo siivonneet työpisteensäkin. Kun potkuja ei tullutkaan, tyhjä olo saattoi kestää pitkäänkin. Työpaikkansa säilyttäneillä on esimerkiksi syyllisyyttä. Tämän työnantaja voisi huomioida paremmin.”

OJALA POHTII, että olisi tärkeää synnyttää taas luottamus työnantajien ja työntekijöiden välillä.

”Fakta on, että Suomessa on helppo irtisanoa ihmisiä. Tämä on unohtunut yhteiskuntasopimuskeskustelusta kokonaan. Kuusi viikkoa neuvottelua, ja sen jälkeen työnantaja voi tehdä lähes mitä vaan.”

Ojalan mukaan lehtien laatu on saatu toistaiseksi pysymään vähemmälläkin väellä hyvänä. Moni toistuvien irtisanomisuhkien väsyttämä toimittaja pohtii silti nyt, mistä löytyisi ”se oma luomulammastila”, vaihtoehtoinen elinkeino.

> ”Suomessa on helppo irtisanoa ihmisiä. Tämä on unohtunut yhteiskuntasopimuskeskustelusta kokonaan.

”Moni sanoo kuitenkin, että tämä on se paras duuni, minkä kuvitella saattaa. Että haluaisi jatkaa.”

Sanoman yt-uutisen vastaanotto on ollut osittain poikkeuksellinen. Nettiuutisten kommenttiketjuissa on ilkuttu ”vihervasemmistolaisten” toimittajien saavan ansionsa mukaan. Ojala huokaa.

”Se on ihan helvetin julmaa. Varsinkin kun leimat eivät perustu mihinkään. Vahingoniloinen ilkkuminen kertoo keskustelukulttuurin tasosta.” ●

KASVO

ILJA OJALA

- Sanomalla kohta 12 vuotta työskennellyt toimittaja ja pääluottamusmies. Syntynyt vuonna 1971.

- Työskentelee Sanoman ”55 plus” -ryhmässä, eli kirjoittaa Matkaoppaaseen, ET:hen ja ET Terveyteen.

- Gradua vaille valmis luokanopettaja. Hankki opinto-oikeutensa vime vuonna takaisin.

Journalisti sen olla pitää

NINA ERHO, TEKSTI ● ESKO KESKI-VÄHÄLÄ, KUVA

Kokenut mutta moderni journalisti, rohkea mutta tahdikas keskustelija. Sellainen olisi JSN:n uusi puheenjohtaja, jos Journalistin kyselyyn vastanneet mediavaikuttajat saisivat valita.

Uimosen tapaan. JSN:n nykyinen puheenjohtaja Risto Uimonen ja pääsihteeri Ilkka Vänttinen Mediaillassa Seinäjoella syksyllä 2013.

JSN:n puheenjohtajan tulee olla journalisti. Tätä mieltä on kuusi seitsemästä mediavaikuttajasta, joilta *Journalisti* kysyi elokuun lopussa, millainen vuodenvaihteessa väistyvän **Risto Uimosen** seuraajan pitäisi olla.

Susanna Kuparisen mielestä puheenjohtaja tarvitsee kokemusta muistakin kuin päällikkö- tai hallintotehtävistä. *Porttikielto Poriin* -henki on suotavaa:

”Puheenjohtajan tulisi ottaa alan sisällä ja julkisuudessa tiukempi ja riippumattomampi kanta esimerkiksi journalistien vapaa-ajanviettoon yhteiskunnan eliitin kanssa.”

Antti Blåfieldin mielestä puheenjohtajaa hyödyttää kokemus johtavan toimittajan roolista ja paineisten journalististen päätösten tekemisestä. **Pauli Aalto-Setälä** toivoo journalistitaustaista ”modernia digivaikuttajaa”. Hän toivoo uuden puheenjohtajan tuntevan naistenlehtialaa ja ymmärtävän journalismin tarvitsevan nykyistä laajemman rahoittajapohjan.

Vastaajista vain **Matti Apusen** mielestä puheenjohtajan taustalla ei ole suurta merkitystä.

”JSN:n puheenjohtaja on terveen järjen asiamies. Hänen tärkein ominaisuutensa on erottaa pieni suuresta.”

JOS JUHA HONKONEN saisi päättää, puheenjohtajaksi valittaisiin kokenut, analyyttinen, diplomaattinen ja päätöksissä järkeä tunteen sijaan painottava journalisti. **Johanna Vehkoo** arvostaa dynaamisuutta.

”Olisi mukavaa, jos ei valittaisi emerituspäätoimittajaa, joka haluaa kerryttää eläkettään vielä muutaman vuoden, vaan joku edelleen aktiivisesti journalismissa toimiva, rohkea tyyppi.”

Blåfield toivoo riippumattomuutta, puolueettomuutta ja suorasanaisuutta tahdikkuuden rajoissa. Hänestä puheenjohtajaksi olisi korkea aika löytää nainen. **Ulla Järvi** toivoo, että vaihtoehdoissa olisi myös nuoria.

Unelmapuheenjohtajan persoonaa JSN:n jäsenenä toimiva Järvi peilaa Uimoseen, jonka kokouksissa keskusteluilmapiiri on ollut hänestä poikkeuksellisen salliva.

”Puheenjohtaja ei voi olla tärkeilevä tiukkapipo eikä äkkipikainen ja tuomitseva. Mustavalkoisuus on ehkä pahin piirre, joka medianeuvoston vetäjällä voisi olla.”

Tehtävässä puheenjohtajalta toivotaan aktiivisuutta. Hänen pitää puolustaa journalismia mutta myös aloittaa kriittisiä keskusteluja siitä ja sen etiikasta.

”Asiat eivät muutu ilman, että riittävän suuri auktoriteetti nostaa ne käsittelyyn”, Kuparinen sanoo. Vehkoo ja Honkonen puhuvat norsunluutornista, josta pitää tulla alas. ”Dialogia monologin sijaan”, Vehkoo muotoilee.

KESKENÄÄN ERI MIELTÄ vastaajat ovat siitä, mihin uuden puheenjohtajan pitäisi ensimmäiseksi tarttua. Järvi arvelee kanteluiden lisääntymisen pakottavan miettimään, mitkä tapaukset käsittelee koko neuvosto. Blåfieldin mielestä tärkeää on ratkaista, miten JSN saisi äänensä kuuluviin some-kentällä.

Honkonen kantaa huolta neuvoston rahoituksen jatkuvuudesta. Hänestä puheenjohtajan ja koko alan pitäisi ideoida itsesääntelylle uusia tulonlähteitä.

Apusen mielestä uuden puheenjohtajan pitäisi punnita sitäkin, mikä ei riko *Journalistin ohjeita* mutta tuntuu ihmisistä vääryydeltä. Hänestä JSN:n puheenjohtaja voi olla tärkeä paineventtiili mediaturhaumien purkamisessa. ”Piilovaikuttaminen juttujen kautta tai missiojournalismi puhuttavat kahvipöydissä. Jos media-alalta kukaan ei keskustele niistä tai kritiikki torjutaan, se syö valtamedian luotettavuutta.” ●

JSN:N PUHEENJOHTAJAKSI VOI HAKEA 4. SYYSKUUTA SAAKKA.

HEILTÄ KYSYIMME:

- Pauli Aalto-Setälä: Allerin toimitusjohtaja.
- Matti Apunen: päätoimittajataustainen Elinkeinoelämän Valtuuskunnan johtaja.
- Antti Blåfield: HS-taustainen toimittaja ja kirjailija.
- Juha Honkonen: Vihreän Langan päätoimittaja ja yrittäjä.
- Ulla Järvi: Tiedetoimittajain liiton pääsihteeri ja JSN:n jäsen.
- Susanna Kuparinen: toimittaja ja teatteriohjaaja.
- Johanna Vehkoo: toimittaja ja Long Playn perustaja.

KOLUMNI

JANNE SAARIKIVI
janne.saarikivi@helsinki.fi
KIRJOITTAJA ON KIELITIETEEN TUTKIJA, JOKA ON TOIMINUT PROFESSORINA HELSINGIN YLIOPISTOSSA SEKÄ PARNASSON JA HELSINGIN SANOMIEN KOLUMNISTINA.

KUVA: KAI WIDELL

Somedia

Tiedättehän, että liikaa sankariheviä nauttinut yöllinen Facebook-päivitys nousee jopa kansainväliseksi uutisaiheeksi. **Kekkosen** aikaan eliitin känninen mölinä imeytyi kabinetin kokolattiamattoon. Nyt se on kaikkien huulilla, saa aikaan lähihistorian suurimman mielenosoituksen.

Jos joskus pohdittiin, miten some tulee muuttamaan tiedonvälitystä, niin osaamme nyt vastata. Valtavasti.

140 merkin Twitter-päivitys leviää paremmin kuin mikään lehti tai tv-ohjelma. Reaktiot ovat nopeampia. Reagoijia on enemmän kuin ennen ja he ryhmäytyvät nopeammin. Polittinen rälssi ei ohjaa tapahtumia entisenkään vertaa.

Pitäisikö paikkansa myös seuraava: nykyinen sosiaalinen media suosii innostusta, raivoa ja ivaa. Se ei suosi kysymyksiä ja hämmennystä, syvää tai moniulotteista ymmärrystä, tai edes sellaisen kaipuuta.

Somedia ei ole komedia vaan tragedia. Lyhyisiin teksteihin ja kuviin pohjautuva tiedonvälitys perustaa sosiaaliseen mediaan paitsi samanmielisten kuplia, myös toverituomioistuimia. Ne joukkolynkkaavat minuuteissa. Kuka odottaa kuukausien päästä seuraavaa oikeuden tuomiota autoilijalle, joka tappoi pyöräilijän? Some antaa tuomionsa heti.

1960-luvulla tapaus **Olli Immonen** olisi kirjoittanut *Uuteen Suomeen* mielipidekirjoituksen. Viikon sisällä hänelle olisivat samalla palstalla vastanneet kaksi yliopiston professoria, yksi korkea virkamies ja nimimerkki ”Huolestunut kansalainen”. Asiaa olisi käsitellyt muissa lehdissä kaksi kolumnistia ja pakinoitsija sekä vappupuheessaan poliitikko. Jos Kekkonen olisi toivonut, että asiasta ei keskustella, hän olisi soittanut lehden toimitukseen.

Nyt on tosiaan toisin. 1900-luku teki kaikista lukijoita, 2000-luku tekee kaikista toimittajia. Kaikki saavat sanoa, sanankäytön amatööritkin. Vanhojen tiedotusvälineiden tehtävä on lisätä kumua ja humua, mutta ne eivät enää saa sitä aikaan.

Tämä on provokaation vuosisata. Yksityinen on julkista. Siksi valhe on nyt yksityistä. Kaikki esittävät elämäänsä itselleen ja toisilleen, tekevät kissojensa ruokkimisesta stadionmusikaalin veroista draamaa.

Viestit ovat lyhyitä. Ne huudetaan ja niihin vastataan huutamalla kovemmin. Sota ja vallankumous syttyy 80 euron kännykässä jossain päin maailmaa. Vanha journalismi muuttuu yhdeksi isoksi tissikuvaksi, joka kilpailee itsensä kanssa klikkausten määrästä.

Sivistyneistö uskoi, että vapaa tiedonvälitys voi lisätä ihmistenkin vapautta. Ja todella, se syrjäytti **Gaddafin**, **Mubarakin** ja **Janukovitšin**. Mutta se on myös muuttanut heidän maansa ja entiset vakaat demokratiatkin vihaisiksi möykkäbasaareiksi, jossa ihmiset huutavat toisilleen entistä kovempaa, vailla yritystäkään ymmärtää.

Nyt näemme selvemmin, että ihmisten oikeaa vapautta ei lisää tiedonvälitys vaan ainoastaan tieto. Maailman asioista suurinta osaa ei voi tiivistää 140 merkkiin. Niin, todennäköisesti yhtäkään merkityksellistä asiaa ei voi.

Todellinen vallankumous alkaa pitkistä, hitaista ja vaikeaselkoisista lauseista, muutamassa harvassa, harmaassa päässä.

Antirasismin äänitorvi

”Ei ole uutinen, että rasisti on rasisti”, sanoo ruotsalaisen Expon päätoimittaja Daniel Poohl. Hän on seurannut maansa äärioikeistoa vuosikausia.

ANNA-SOFIA NIEMINEN, TEKSTI ○ JOHANNA HANNO, KUVAT

”Puhetapa on perinteisen äärioikeistolainen ja fasistinen.”

”Kuulostaa Breivikiltä.”

Daniel Poohl, 34, tiputtelee vauhdilla luonnehdintoja kansanedustaja **Olli Immosen** (ps.) kohua herättäneestä Facebook-päivityksestä, jossa tämä muun muassa nimitti monikulttuurisuutta painajaiseksi ja puhui taistelusta aidon Suomen kansan puolesta.

Poohl on tottunut kommentoimaan tällaisia asioita. Hän on luotsannut pian 10 vuotta äärioikeistoa tutkivaa Expo-säätiötä ja sen julkaisemaa *Expo*-lehteä Ruotsissa.

Päätoimittaja tarkentaa sanomisiaan: Hän ei tarkoita, että Immonen pystyisi Breivikin tekoihin tai haaveilisi vastaavista teoista, mutta kieli on samanlaista. Kirjoittaja pistää itsensä etulinjaan sodassa, joka pelastaa kansakunnan. Kun kirjoittaja kuvaa monikulttuurisuuden olevan jotakin, joka tuhoaa valtion, hän tulee sanoneeksi, että valtiossa on ihmisiä, jotka tuhoavat valtion. Toisin sanoen hän määrittelee ihmisiä kansakunnan vihollisiksi.

”Tällaista kieltä käyttävän poliitikon tulee vähintään vastata, mitä hän tarkoittaa ja mitkä ovat hänen poliittiset tavoitteensa.”

ISTUMME KOKOUSHUONEESSA Tukholmassa. Seinän toisella puolella on avokonttori, jonka Expo-säätiön parisenkymmentä työntekijää jakaa.

Säätiö ei ole halunnut kertoa toimiston tarkkaa osoitetta julkisuuteen.

Osoite ei tosin ole enää varsinaisesti salainenkaan. Uusnatsijärjestö Ruotsin vastarintaliike sai osoitteen selville ja teki siitä ison jutun verkkosivuilleen. Lukuisissa kuvissa esiintyy rakennus eri vinkkeleistä, mutta myös yksityiskohtia: lehtihylly sisäänkäynnin vieressä, ovikellorivistö, kyltti rakennuksen edessä.

Poohlin mukaan mikään ei sinänsä muuttunut jutun jälkeen. Paitsi nyt Expon työntekijät tietävät, että äärioikeistolaisia aktivisteja on käynyt toimiston liepeillä ja että halutessaan he löytävät paikalle uudestaan.

Poohl kertoo, paitsi että nyt *Expon* toimittajia on vuosien saatossa pahoinpidelty, heidän päälleen on syljetty, heitä on uhkailtu ja jahdattu. Vihaiset sähköpostit, tekstiviestit ja Twitter-viestit ovat arkipäivää, niin kuin muillekin äärioikeistosta kirjoittaville toimittajille.

Jotkut toimittajat eivät tunnu kestävän viestitulvaa. Poohlin mukaan vaikuttaa siltä, että toimitta-

Asian ytimeen. Ruotsalaista Expo-säätiötä johtava Daniel Poohl toivoo, että jokaisessa lehdessä työskentelisi vähintään yksi toimittaja, joka keskittyisi politiikan marginaaleihin, kuten äärioikeistoon, äärivasemmistoon ja ääri-islamisteihin.

Yksi toimittajien suurimmista haasteista on saada äänestäjien luottamus takaisin.

Expo-järjestön johtaja Daniel Poohl

jat ovat tulleet entistä varovaisemmaksi kirjoituksissaan.

RIKOTTUJA IKKUNOITA. Tappouhkauksia. Uusnatsit aloittivat vihakampanjan heti kun Expon ensimmäinen numero oli ulkona vuonna 1995. Kampanjasta kärsivät *Expoon* liittyvät henkilöt toimittajista jälleenmyyjiin.

Expo syntyi reaktiona rasismin nousulle ja tarpeelle ymmärtää, mistä siinä oli kyse. Äärioikeisto vahvistui 1990-luvulle tultaessa Ruotsissa ja monissa muissa länsimaissa. Nuoret innostuivat siitä. Syntyi rasistisia skinhead-jengejä.

Poohl sanoo, että monen mielestä jenginuoret vain kaipasivat rakkautta ja roolimalleja. *Expo* sen sijaan näki ongelman alusta asti ideologisena, ei sosiologisena.

”Nämä ovat poliittisia järjestöjä, joilla on todellisia tavoitteita.”

Se on viesti, josta *Expo* edelleen pitää kiinni. Ja *Expon* mielestä näiden järjestöjen toiminnasta pitää raportoida. Se ei ole turhaa huomion antamista äärioikeistolle, vaan yhteiskunnan ongelmista kertomista ja keskustelemista. Ovat nuo järjestöt julkisuudessa tai eivät, ne eivät katoa.

”Viha kasvaa varjoissakin.”

YHÄ USEAMPI ruotsalainen toimittaja raportoi Poohlin mielestä hyvin äärioikeistosta. Taso kuitenkin vaihtelee paljon.

Hyvä toimittaja tuntee aiheensa ja tunnistaa siksi, mikä on kiinnostavaa. Aina näin ei ole. Poohl kertoo törmänneensä ajatteluun, jossa lehti haluaa kantaa vastuunsa ja kirjoittaa maahanmuuttovastaisesta ruotsidemokraatit-puolueesta – vaikka ei olisi mistä kirjoittaa, ei olisi uutista. Siitä lähtökohdasta ei synny hyvää journalismia.

Sama koskee ääriliikkeistä kirjoittamista. Poohlin mukaan aktivistit haluavat toimittajien kirjoittavan, että he ovat vaarallisia. Sen sijaan pitäisi etsiä muita uutisia.

”Heille pahinta on kirjoittaa tapauksesta, jossa aktivisti pahoinpitelee tyttöystävänsä, koska sellainen ei kuulu heidän aatteeseensa. Suomalaiset ja ruotsalaiset eivät tee sellaista, vaan sellainen kuuluu maahanmuuttajien toimintatapoihin.”

Hyvää toimittajaa on myös vaikea käyttää hyväksi. Sitäkin tapahtuu.

Poohl kertoo esimerkin: Kun ruotsidemokraatit oli päättänyt nollatoleranssista rasismin suhteen, se teki päätöksestä ”salaisen dokumentin”. Toimittaja sai sen käsiinsä ja lisäksi harvinaisen haastattelun puolueen johtajalta. Haastattelussa puolueen johtaja vahvisti, että päätös on totta.

Jos puolue olisi pelkästään julistanut alkavansa noudattaa nollatoleranssia, toimittajat olisivat todennäköisesti halunneet tarkistaa asian. Nyt uutinen sen sijaan oli se, että lehti sai salaisen dokumentin käsiinsä ja vieläpä puolueen johtajalta vahvistuksen asialle.

Muutkin kuin ruotsidemokraatit tekevät tällaista, Poohl huomauttaa. Yhtä kaikki toimittajien pitää olla tietoisia siitä.

”Meitä Expossa on myös huijattu, mutta joskus tuntuu, että toimittajat eivät edes näytä ajattelevan koko asiaa.”

POOHLIN MIELESTÄ on oikein, että toimittajat ovat kysyneet perussuomalaisten Olli Immoselta, mitä tämä tarkoitti Facebook-päivityksellään. Toimittajan tehtävä on kysyä, ja poliitikon täytyy ottaa vastuu sanomisistaan.

Silti Poohl huomauttaa, että uutinen on sellaisen asian kertomista, jonka ei odottaisi tapahtuvan.

”Ei ole uutinen, että rasisti on rasisti.”

Expo tutkii yksittäisten sanomisten sijaan kokonaiskuvaa. Miksi yksi ruotsidemokraattien jäsen erotetaan puolueesta rasistisen lausunnon takia, mutta toista ei? Onko puolueella nollatoleranssi rasismin suhteen, kuten se väittää?

Expo on ollut kokonaiskuvan perässä ensimmäisestä artikkelistaan lähtien. Vuonna 1995 Ruotsissa tapahtui useita murhia: homoseksuaali jääkiekkoilija puukotettiin Tukholmassa, norsunluurannikkolainen pakolainen tapettiin kadulle Etelä-Ruotsissa, väärän henkilön kanssa kahnauksiin joutunut teinipoika surmattiin Göteborgin lähistöllä. *Expo* totesi ensimmäisessä artikkelissaan, että kaikki murhat olivat seurausta äärioikeistolaisesta ideologiasta. Jääkiekkoilijaa, pakolaista ja teinipoikaa ei valittu sattumalta tapettaviksi, vaan heidän tappamisensa oli ideologisesti hyväksyttävää.

Tällä hetkellä *Expo* seuraa ruotsidemokraattien lisäksi esimerkiksi siirtolaisia vastaan tehtyjä hyökkäyksiä ja ääri-islamistien tekemisiä. Painotus on Ruotsin tapahtumissa, mutta ääriliikkeet eivät aina noudata valtion rajoja. Kun Suomen Vastarintaliike osoitti mieltään ja pahoinpiteli kolme ihmistä elokuun alussa Jyväskylässä, mukana oli myös ruotsalaisen sisarjärjestön väkeä.

Expon toiminnassa on kyse sen ymmärtämisestä ja selittämisestä, miten poliittinen ympäristö toimii ja muuttuu. Poohlilla on vakaa käsitys siitä, miksi lehdellä on yhä suuri rooli ruotsalaisessa mediamaisemassa:

”Olemme hyviä tekemään lähes käsittämättömästä poliittisesta ympäristöstä järkeenkäypää.”

KUN OLLI IMMOSEN Facebook-päivityksestä nousi kohu, hän syytti mediaa poliittisesta ajojahdista.

Moni kannattaja nousi puolustamaan häntä. Jotkut kirjoittivat Facebookiin Je suis Olli. Se on väännös Je suis Charlie -iskulauseesta, jolla sananvapauden puolustajat osoittivat tukeaan *Charlie Hebdo* -satiirilehden toimitukseen tehdyn iskun jälkeen.

Tähän kiteytyy eräs asia, josta Poohl puhuu: populististen puolueiden äänestäjät eivät luota mediaan.

Monesti toimittajat nähdään äänestäjien edustajana. Toimittajat kysyvät äänestäjien puolesta kysymyksiä poliitikoilta ja laittavat heidät selkä seinää vasten, jos

he kääntävät takkiaan tai tekevät jotain typerää.

Populistipuolueiden kohdalla asetelma ei päde. Toimittajat eivät edusta äänestäjiä, vaan eliittiä. Jos toimittajat tenttaavat populistista poliitikkoa, kannattajien sympatiat ovat poliitikon puolella. Miksi toimittajat ovat niin ilkeitä hänelle?

”Yksi toimittajien suurimmista haasteista on saada äänestäjien luottamus takaisin”, Poohl sanoo.

Hänen mukaansa se tapahtuu ottamalla äänestäjien huolet tosissaan ja kirjoittamalla niistä. Toimittajien pitäisi pystyä näkemään äänestäjät kirjavana joukkona ja lopettaa sen ajatuksen toisintaminen, että ihmiset kuuluvat kahteen ryhmään, eliittiin ja tavallisiin ihmisiin. Ei ole yhtä eliittiä, eikä ole yhtä tavallista.

PUHELIN SOI viereisessä huoneessa. Poohl pyytää kohteliaasti anteeksi ja juoksee vastaamaan. Hetken päästä hän tulee takaisin kokoushuoneeseen ja selittää, että Sveriges Radio pyysi kommentoimaan maahanmuuttaja-aihetta.

”Tämä on yksi esimerkki siitä, mitä me teemme.”

Poohl tosin toivoisi, että asiantuntijoita tulisi lisää. Jos hän saisi päättää, joka lehdessä työskentelisi vähintään yksi toimittaja, joka keskittyisi politiikan marginaaleihin: äärioikeistoon, äärivasemmistoon, ääri-islamisteihin ja niin edelleen.

Jossain määrin erikoistumista tapahtuukin. Poohl kertoo, että ruotsalaiset toimittajat esittivät hänelle kysymyksiä toimittajan roolista ja äärioikeistosta – siis samanlaisia kysymyksiä kuin minä nyt – viisi tai kymmenen vuotta sitten. Enää tällaisia kysymyksiä ei juuri tule.

”Yhä useampi toimittaja työskentelee aiheen parissa päivittäin, joten ehkä he kysyvät kollegoiltaan.”

Se on Poohlin mielestä ehdottomasti hyvä asia.

DANIEL POOHL, 34

- Työskennellyt Expo-järjestön johtajana ja Expo-lehden päätoimittajana vuoden 2006 alusta lähtien. Sitä ennen avusti useita vuosia Expoa.
- Suoritti asevelvollisuuden toimittajana Värnpliktsnytt-lehdessä. Kutsuu sitä koulutuksekseen. On käynyt medialukion.
- Kirjoittanut toimittaja Mikael Ekmanin kanssa ruotsidemokraatteja käsittelevän tietokirjan Ut ur skuggan – en kritisk granskning av Sverige-demokraterna (2010).
- Esikoisromaani Som om vi hade glömt (2013) kertoo Poohlin kasvutarinan.
- Asuu Tukholmassa.

Poohlin vinkit äärioikeistosta raportoimiseen

1. Tunne aiheesi. Aloita esimerkiksi lukemalla äärioikeiston omia lehtiä. Yritä päästä sisään äärioikeiston maailmaan ja ymmärtää sitä. Selvitä esimerkiksi, ketkä ovat liikkeen avainhenkilöt, ja mikä heidän tarinansa on.

2. Hanki lähteitä. Kun alat ymmärtää tutkimaasi maailmaa, lähteiden hankkiminen helpottuu.

3. Löydä intohimo. Etsi aiheeseen itseäsi kiinnostava näkökulma. Etsi jotain, mikä tekee sinut uteliaaksi. Jos et ole kiinnostunut aiheestasi, jutusta ei tule hyvää.

4. Vaadi turvaa. Jos olet työsuhteessa, sinulla on oikeus ja sinun pitää vaatia työnantajaasi varmistamaan, että tunnet olosi turvalliseksi.

5. Ole ammattimainen. Sinun ei tarvitse pitää kansallissosialisteista, mutta työssäsi sinun pitää pystyä laittamaan tunteesi syrjään. Et voi vihata haastateltaviasi, tai ajatella, että he ovat typeriä.

6. Etsi logiikka. Äärioikeiston toiminnassa on oma logiikkansa. Heillä on ideologiset, psykologiset ja sosiologiset syynsä toimia kuten toimivat. Älä hämmästele, vaan opettele ymmärtämään logiikkaa.

EXPO: SÄÄTIÖ JA LEHTI

- Yksityisomisteinen, voittoa tavoittelematon säätiö tutkii ja kartoittaa äärioikeistoa ja rasistisia pyrkimyksiä Ruotsissa. Ei kytköksissä mihinkään poliittiseen puolueeseen tai ideologiaan.
- Toimintaan kuuluu muun muassa tutkimuksen tekeminen, luennointi ja Expo-lehden julkaiseminen.
- Rahoitetaan pääosin luentopalkkioilla, lehden tilausmaksuilla ja mainosmyynnillä. Rahoittajina myös muun muassa Hela Sverige – Artister mot nazister -järjestö ja Natur och Kultur -kustantamo.
- Säätiöllä on 19 työntekijää, joista kaksi tekee täyspäiväisesti journalismia. Lisäksi Expo-lehdellä on lukuisia avustajia.
- Paperinen lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa, ja sillä on 3 500 tilaajaa. Päivittäistä uutisointia verkossa.
- Perustettu vuonna 1995.

JOURNALISTILLA ON TYYTYVÄISIÄ LUKIJOITA

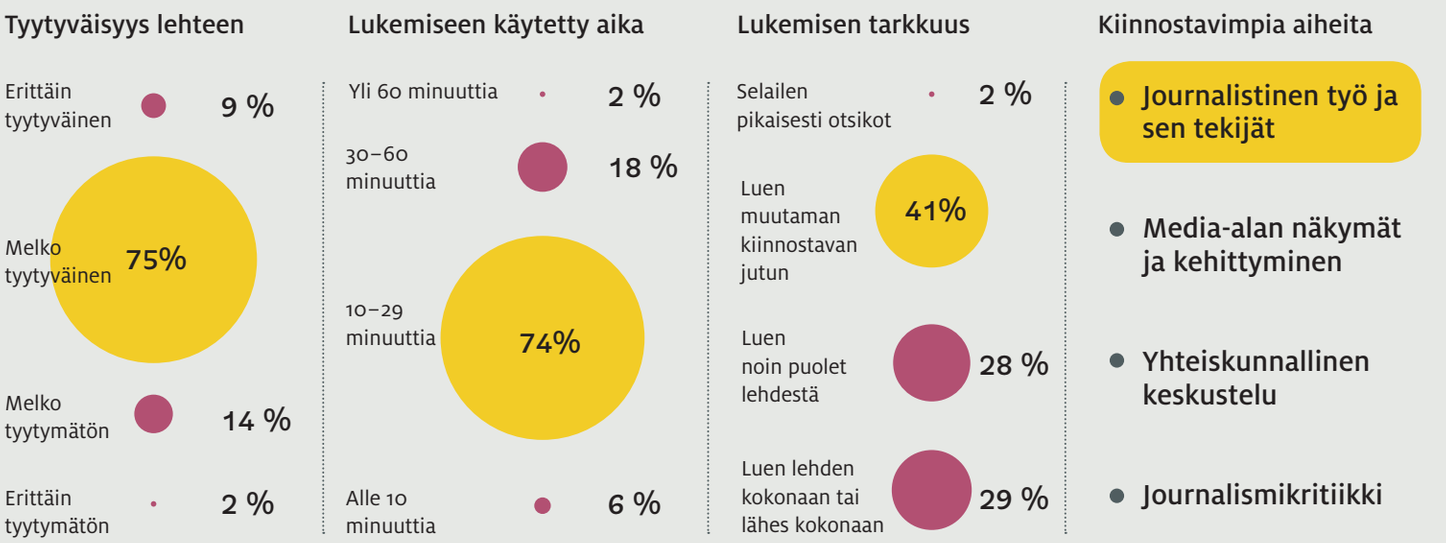

LÄHDE: JOURNALISTI LUKIJATUTKIMUS 2015 TUTKIMUSRAPORTTI 11.8. FOCUS MASTER OY

Journalistille hyvä arvosana lukijoilta

MANU MARTTINEN, TEKSTI ● HELI SAARELA, GRAFIIKKA

Lukijatutkimuksen mukaan Journalistin lukijat pitävät lehteä tärkeänä syynä kuulua Journalistiliittoon.

Suomen Journalistiliiton ammattilehti *Journalisti* sai elokuussa valmistuneessa lukijatutkimuksessa positiivista palautetta lukijoiltaan. Lukijoista yli 80 prosenttia on *Journalistiin* ”melko tyytyväinen” tai ”erittäin tyytyväinen”.

Tutkimuksen mukaan *Journalisti* on ammattikunnalle tärkeä ja arvostettu tietolähde ja lehden lukijoilla on vahva side *Journalistiin.* Viidennes lukijoista lukee *Journalistia* puoli tuntia tai enemmän.

Lukijatutkimuksen toteuttaneen Focus Masterin toimitusjohtajan **Yrjö Lauhan** mukaan *Journalisti* on onnistunut pitämään lukijansa lähes yhtä tyytyväisenä kuin vuonna 2011, jolloin vastaava tutkimus tehtiin edellisen kerran.

”*Journalistilla* on paljon vahvuuksia sekä lukutottumusten että sisällön arvioinnin alueilla. *Journalisti* on lukutottumuksissa onnistunut säilyttämään aikaisemmat tuloksensa, vaikka useimpien tutkimiemme lehtien lukutottumukset hiipuvat salakavalasti lehtien joutuessa yhä ankarammin kamppailemaan lukijoiden huomiosta ja ajankäytöstä”, Lauha sanoo.

Lauhan mukaan *Journalistin* eri lukijaryhmien väliset erot lehden sisällön arvioinnissa ovat tavanomaista pienempiä muiden alojen ammattilehtiin verrattuna.

”Kiinnostus journalismia ja media-alaa kohtaan yhdistää kaikkia lukijoita omista työtehtävistä riippumatta.”

ERI AIHEPIIREISTÄ *Journalistin* lukijoita kiinnostavat erityisesti journalistinen työ ja sen tekijät sekä media-alan näkymät ja kehittyminen. Lauhan mukaan journalistit ovat muihin ammattiryhmiin verrattuna poikkeuksellisen kiinnostuneita oman alansa ihmisistä.

Vähiten lehden lukijoita puolestaan kiinnostavat aiheet, jotka käsittelevät Journalistiliiton valtuustoa, hallitusta tai paikallista tai alueellista järjestötoimintaa.

Vakiosisällöistä luetuimpia ovat *Takasivu*, *Ajankohtaista*-osasto, *Lukijoilta, Yleisönosasto*-pilakuva ja lehden pitkät artikkelit.

Journalisti on myös tärkeä jäsenetu ja keskeinen syy kuulua Journalistiliittoon. Lehden merkitystä jäsenetuna pitää ”tärkeänä” tai ”melko tärkeänä” lähes 90 prosenttia vastaajista.

”Ilman lehteä todennäköisesti eroaisin liitosta”, toteaa eräs vastaaja.

”Lehti on muistutus, että liitto on olemassa ja kertoo mitä kilpailijoille ja kollegoille kuuluu”, toinen vastaaja sanoo.

”Ainoa kanava, jota kautta minulla on kosketusta liittoon”, kolmas vastaaja sanoo.

Lauhan mukaan oma lehti koetaan muissakin järjestöissä merkittävänä jäsenetuna, mutta *Journalistilla* on selvästi oma identiteetti ja ansioita julkaisuna.

”Sitä ei koeta monien muiden järjestölehtien tavoin ensisijaisesti taustalla vaikuttavan järjestön näyteikkunana. Ehkä juuri ammattilehti sanana kuvaa *Journalistia* paremmin kuin järjestölehti”, Lauha sanoo.

PÄÄTOIMITTAJA Markku Lappalainen pitää lukijatutkimuksen tuloksia rohkaisevina.

”Vuodenvaihteessa toteutettu uudistus on onnistunut. Erityisen mieluinen on tutkimuksen tieto, jonka mukaan *Journalistilla* on hyvin toimiva suhde kaikkiin ikä- ja ammattiryhmiin.”

Lukijatutkimus keskittyi painetun *Journalistin* arviointiin, verkkolehden käyttöä pitää Lappalaisen mukaan tutkia perusteellisemmin.

”Aktivoitumisemme sosiaalisessa mediassa on jo vahvistanut verkkolehteä, ohjannut sille lukijoita ja aktivoinut sisällöstämme kiinnostuneita. Tavoitteemme on palvella lukijoita entistä paremmin ja monipuolisesti kaikilla foorumeilla.” ●

JOURNALISTIN LUKIJATUTKIMUS 2015

- Kyselylomake lähetettiin noin tuhannelle Journalistin lukijalle viime toukokuussa.
- Vastauksia kertyi 260 kappaletta, joten vastausprosentti on 23.
- Noin 39 prosenttia vastaajista oli toimittajia. Vastaajista 61 prosenttia oli naisia.

Herra Moderaattori

Yle Folk nostaa tavallisten suomalaisten tekemiä mediasisältöjä valokeilaan. Julkaisupäällikkö Risto Kuulasmaa haluaa diginatiivien äänen kuuluviin, mutta Yleisradion arvojen ehdoilla.

HEIDI PELANDER, TEKSTI ● HENNA AALTONEN, KUVA

Ylen tv:n ja Areenan julkaisupäällikön **Risto Kuulasmaan** tavoite on kirkas: viedä Yleä nettiin ja samalla tavoittaa se 15–30-vuotiaiden ikäluokka, joka on kadonnut televisioiden ääreltä verkkoon.

Mies itse on seurannut diginatiivien – verkkomaailmassa kasvaneen sukupolven – sielunelämää läheltä: hän on ollut esimerkiksi perustamassa Tubecon-tapahtumaa, joka kokoaa maamme YouTube-tähdet vuosittain yhteen. Hänestä Ylen pitää luoda uusia tapoja toimia nuorten kanssa.

Kuulasmaan kehitystyön hedelmä, Yle Folk, avautuu lokakuun alussa. Se on nuorten kanssa suunniteltu palvelu, joka julkaisee suomalaisten tekemiä mediasisältöjä ensisijaisesti internetissä, mutta myös televisiossa ja radiossa.

”Annamme Ylen mediat laajempaan käyttöön, mutta pidämme kuratoivan rooliin.”

Kuulasmaan mukaan Yle Folkia tarvitaan nostamaan uusia tekijöitä esille internetin tietotulvan keskeltä. Suomalaisia YouTube-sisältöjen tekijöitä eli tubettajia on jo puoli miljoonaa.

YLE PALKKAA netti-ilmiöiden haravoijiksi ”kuraattoreita”. Kuulasmaan mukaan journalistista osaamista ei vaadita. Tärkeintä on, että kuraattori tuntee oman genrensä tekijät, ilmiöt ja puheenaiheet.

Tämän lisäksi Yle Folk tilaa sisältöjä itse sekä hakee tekijöitä pienrahoituksen avulla. Kuukausittain on jaossa 10 000 euroa eri hankkeille. Hakemuksia on tullut satoja, ja kirjo on laaja.

”Siellä on nuorten tubettajien harrastusvetoista juttua. Joku on käynyt Länsi-Afrikassa kuvaamassa sisällissotaa ja haluaa sen tätä kautta dokumenttina ulos. Yksi hakija on videoinut vanhusten iltapäiväkerhoa Sodankylässä.”

Kuulasmaan mielestä Yle Folk ei syö ammattilaisten työtä vaan rikastaa Yleä.

”Tämä tulee kaiken muun rinnalle eikä ole mistään pois. Toiveeni olisi, että täältä nousisi sellaisia puheenaiheita, jotka eivät löydy perinteisen journalistisen polun kautta.”

Yleläisiltä Kuulasmaa on saanut ”95-prosenttisesti” positiivista palautetta. Innostunein toimittajajoukko on ideoinut mentoritoimintaa. Siinä ammattitoimittaja olisi Yle Folkin tekijäjoukosta bongatun lupaavan kansalaisjournalistin tukena ja oppisi samalla nuoremmalta sukupolvelta.

”Etenkin on senioritoimittajia, jotka itse aktiivisesti janoavat uudistumista.”

YLE FOLK tekee yhteistyötä myös opinahjojen kanssa ja on Kuulasmaan mukaan oiva kanava esimerkiksi lopputöille. Ensimmäinen yhteistyöverkosto on Tampereen Mediapolis.

Yle Folk ei ole vapaa tubettajien leikkikenttä. Kuulasmaa korostaa, että tekijöitä ohjaavat Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet (OTS).

Viime kädessä julkaisupäätöksiä tekevät ohjelman tuottaja sekä Kuulasmaa itse. Palvelun eettismoraalista linjaa on hiottu Ylen ammattilaisten kanssa.

Tekijät ovat suurelta osin 15–25-vuotiaita nuoria, joskin kaikenikäisiä mahtuu mukaan. Julkaisupäätöksiä tehdessä mietitään sekä tekijän että jutun kohteiden etua.

”Jos tekijä on tehnyt jonkun ylilyönnin, on kaikkien kannalta järkevämpää, että sitä ei näytetä. Netissä voi vetää ihan överiksi omilla kanavillaan, mutta Ylen piirissä Ylen tehtävä ja arvot ovat voimassa.”

Palvelun sisältö jaetaan genreihin, joita ei ole vielä lyöty lukkoon. Niitä voivat Kuulasmaan mukaan olla esimerkiksi tiede, taide, musiikki, kansalaisjournalismi tai tietokonepelit, viihdettä hyljeksimättä.

”Olisi nastaa, jos seuraava **Smoukahontas** nousisi Yle Folkin kautta.”

Tekijänoikeusasioissa lähtökohtana on Kuulasmaan mukaan se, että Yle ostaa tekijältä ensiesitysoikeuden. Myöhemmin tekijä voi julkaista saman sisällön missä vain.

Internetistä poimittuja ilmiöitä Yle Folk voi siteerata netissä, kuten mediassa on tähänkin asti tehty. Mikäli ilmiö nostetaan televisioon, tekijänoikeusasiat käsitellään Kuulasmaan mukaan tapauskohtaisesti.

Kuulasmaan toive on, että Yle Folkin myötä nousisi uuden sukupolven tekijöitä ja tuotantoyhtiöitä.

”Muuten televisio ikääntyy tekijöidensä mukana. Se on tylsä vaihtoehto.” ●

RISTO KUULASMAA

- Valittiin tammikuussa Ylen TV:n ja Areenan julkaisupäälliköksi.
- Yksi Yle Folkin pääarkkitehdeista. Yle Folk on kaikille avoin verkkopalvelu, joka poimii internetin ilmiöitä ja julkaisee suomalaisten itse tekemiä mediasisältöjä internetissä, televisiossa ja radiossa.
- BA, MA, tuottanut Duudsoneja, Madventuresia ja Docventuresia. Oli perustamassa Tubecon-tapahtumaa, joka kokoaa yhteen suomalaiset YouTube-tähdet.

Edelläkävijä. Risto Kuulasmaa on käynyt luennoimassa Yle Folkista eurooppalaisille tv- ja yleisradioyhtiöille. Hänestä on hienoa, että Suomi on kerrankin edelläkävijä.

Käytäntö edellä

Tampereen ylipiston journalismikoulutus täyttää 90 vuotta. Yksikönjohtaja Heikki Hellman kertoo, että opetuksessa satsataan nyt monimediaisuuteen ja yrittäjänä toimimiseen.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ○ MARJAANA MALKAMÄKI, KUVA

”Kun vertailin alan eri koulutusohjelmia, huomasin, että Tampereella näytti olevan paljon käytännön opetusta. Se veti minut hakemaan juuri sinne”, sanoo **Iida Nieminen.**

Kaksi vuotta Tampereen yliopiston journalistiikan ja viestinnän tutkinto-ohjelmassa opiskellut Nieminen suunnittelee kandintyönsä aloittamista vuoden 2016 keväällä. Nieminen sanoo, että Tampereen lupaus on myös pitänyt.

”Olin nyt *Hämeen Sanomissa* ensimmäistä kesää kokopäiväisesti oman alan töissä. Ilman saamaani opetusta en olisi välttämättä pärjännyt lainkaan näin hyvin. Käytännön opetusta ei saisi jatkossa ainakaan vähentää.”

JOURNALISTIIKAN JA viestinnän tutkinto-ohjelma lupaa antaa valmiudet työskennellä toimittajana, kuvajournalistina ja viestinnän asiantuntijana. Tutkinto-ohjelma kuuluu 90-vuotisjuhlaansa viettävän Tampereen yliopiston viestinnän, median ja teatterin yksikköön (CMT). Yksikön johtaja **Heikki Hellman** kertoo, että yliopisto keskittyy käytännön opetukseen jatkossakin. Osoituksena tästä opiskelijoiden harjoitustoimitus on ollut kesän ajan noin puoli miljoonaa maksavan remontin kourissa.

”Sinne tulee uusi laitekanta. Toimitus on yliopistolle tärkeä myös oppimisympäristön kehittämiskohteena.”

Hellman näkee Tampereen journalistikoulutuksen vahvuudeksi juuri yliopiston mahdollistaman laaja-alaisuuden. Kyse ei ole vain journalististen temppujen opettamisesta, vaan suurista kokonaisuuksista, sivistyksestä.

”Verrattuna vaikkapa ammattikorkeakouluun pystymme antamaan laajemman perustan kaikille opinnoille, vaikka resurssit tulevatkin vähenemään jonkin verran. Mutta Tampereen yliopisto on pärjännyt aika hyvin rahoitustaistelussa suoriteperusteisen rahoitusmallin voimaantulon jälkeenkin.”

OPETUKSEEN ON lähitulevaisuudessa luvassa sekä sisällöllisiä että rakenteellisia muutoksia. Ensimmäinen on jo syksyllä käyttöön otettava uusi opetussuunnitelma. Hellman korostaa, että opetus muuttuu yhä monimediaisemmaksi.

”Opiskelijat tekevät harjoitustoimituksessa lehteä ja nettiversiota siitä. He tekevät myös radio- ja tv-työtä. Yritämme tuoda mediat opetuksessa koko ajan lähemmäksi toisiaan.”

Monimediaisen osaamisen lisäksi CMT haluaa tarjota eväitä työmarkkinoilla selviytymiseen, Hellman sanoo.

”Uskon, että vierailijaprofessori **Rauli Virtanen** antaa tähän panoksensa. Nyt jo näkee, että opiskelijamme ovat tosi oma-aloitteisia. Hehän ovat perustaneet osuuskuntia ja kokeilleet joukkorahoitusta, ja siten vieneet omaa uraansa eteenpäin. Mutta ehkä opetus ei riittävästi ole reagoinut uranäkymien muuttumiseen. Opiskelijat ovat toivoneet lisää opetusta, miten toimitaan esimerkiksi yrittäjänä media-alalla. Siihen yritämme nyt ensi syksystä alkaen uusissa tutkintovaatimuksissa vastata.”

AINAKIN TOISTAISEKSI myötätuulessa on ollut hanke Tampereen yliopiston, Teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun yhdistämiseksi. Hellman ei ole huolissaan oppiaineen tulevaisuudesta, vaikka yhteen mentäisiinkin.

”Meillä on nyt jo vuosien ajan ollut yhteistyötä sekä TAMKin että Teknillisen yliopiston kanssa. Teknillinen yliopisto esimerkiksi on suunnitellut toimitusjärjestelmän prototyyppiä, jota meidän opiskelijamme ovat olleet testaamassa. On myös kokeiltu mobiilijournalismin sovelluksia. Myös TAMK on kiinnostava yhteistyökumppani. Nyt kun TAMK:in mediaopetus on siirtynyt Tohloppiin Mediapolikseen, mekin voisimme hyödyntää esimerkiksi Ylen studioteknologiaa. Meillä on sisältöpuoli. TAMKissa ja TTY:ssä taas on tekniikan osaamista.”

Synergiasta puheenollen, CMT:n sisällä siis toimivat myös teatterityö sekä teat-

Tampereen ääni. Kolmannen vuoden opiskelija Iida Nieminen huojentui, kun yliopiston Radio Moreenia ei lakkautettukaan.

terin- ja draamantutkimus. Miten hyvin oppiaineiden välille on yksikön sisällä syntynyt yhteistyötä? Määrärahojen jakamisesta on *Journalistin* tietojen mukaan ajoittain väännetty kiivaastikin.

”Aina kun resursseja on hiukan vähemmän kuin haluttaisiin, totta kai niistä tulee taistelua, eikä sitä voi välttää. Mutta se on myös rakentavaa ja hyödyllistä. Silloin asioita on pakko perustella ja rahat pitää ansaita. Minusta kaikesta on selvitty sopuisasti.”

Teatterin ja journalismin synergiaetua on Iida Niemisen mukaan hyödynnetty vasta hiljattain. Ensi syksyn journalistinen dokumenttiteatteriesitys *Suomalainen ”Pressi” Klubi* on kokeiluna ensimmäinen laatuaan.

”Toivottavasti vastaavaa saataisiin jatkossakin.”

NIEMINEN SANOO, että nimenomaan käytännön opetus on täyttänyt hänen odotuksensa. Radio Moreenin viimevuotinen lakkauttamisuhka kuitenkin säikäytti.

”Se on Suomen ainoa yliopistoradio. On eri asia tehdä oikeasti kuin vain harjoitella tekemistä, ja Moreeni oli yksi niistä syistä, että pyrin juuri Tampereelle. Onneksi opiskelijat ovat aktiivisia, ja vastarintaa saatiin aikaiseksi.”

Moreenia ei lakkautettu. Myös Nieminen odottaa innolla uuden harjoitustoimituksen valmistumista.

”Opiskelijat ovat olleet sitä mieltä, että laitteisto on vaatinut päivitystä jo pitkään. Työvälineisiimme sinänsä täytyy olla tyytyväinen, ja siihen että toiveitamme on nytkin kuunneltu. Ehkä uudistukseen saatuja varoja olisi voinut laittaa enemmän tekniseen puoleen. Vaikka on kiva että toimituksesta tehdään myös viihtyisä, niin loppujen lopuksi työvälineet ovat etusijalla.”

Nieminen sanoo opiskelijoiden nimenomaan toivoneen opetukselta aiempaa suurempaa monimediaisuutta ja vastaamista työelämän haasteisiin.

”Vielä enemmän pyrkisin luopumaan printtimedian ja perinteisen toimittajantyön painottamisesta. Näin uran alussa olevan ihmisen näkökulmasta ei kuulosta uskottavalta, että meistä kaikista tulisi sanomalehtitoimittajia. Opettajamme ovat sukupolvea, joka on elänyt sen ajan, jolloin sanomalehdillä meni hyvin. Opetuksen Hesari- ja Yle-keskeisyydestä voisi luopua.”

VUONNA 1925 TAMPEREELLA ALKANUTTA TOIMITTAJAKOULUTUSTA JUHLITAAN TAMPEREEN YLIOPISTOSSA PERJANTAINA 2. LOKAKUUTA.

TAMPEREEN YLIOPISTON VIESTINNÄN, MEDIAN JA TEATTERIN YKSIKKÖ (CMT)

- Perustettu 2011
- Tutkinto-ohjelmat: journalistiikan ja viestinnän tutkinto-ohjelma, teatterityön tutkinto-ohjelma.
- Yksikön johtaja: Heikki Hellman

ESSEE

Johtaminen vaatii osaamista

Journalistisen linjan merkitys korostuu, kun resurssit ovat niukat.

SINI IHANAINEN-ALANKO
sini.ihanainen-alanko@jyu.fi
KIRJOITTAJA ON TOIMITTAJA SEKÄ YHTEISKUNTA- JA KAUPPATIETEIDEN MAISTERI, JOKA TEKEE VÄITÖSKIRJAA MEDIAN JOHTAMISESTA.

KUVA: HELI SAARELA

Johdonmukaisuus ja aito kohtaaminen. Näihin kiteytyvät toimittajien työyhteisölliset perustarpeet. Tämä ilmenee sekä tutkimusaineistossani että toimituksista kuuluvissa kommenteissa yleisemminkin.

Lukuisten versioiden ja niukkojen resurssien maailmassa johdonmukainen journalistinen linja korostuu entisestään.

Strategia on yksinkertaisimmillaan suunta, päämäärä ja keinot siihen, eli pärjäämissuunnitelma. Kun levikkitulot ja ilmoitusmyynti laskevat, eivätkä omistajat ja toimitusten johto tiedä selkeästi liiketoiminnan suuntaa, vauhtia tai keinovalikoimaa, journalistinen linja on entistä tärkeämpi.

Toimitus on pohjimmiltaan melko hierarkkinen työyhteisö. Toimittajat haluavat, että ylin journalistinen johto linjaa asiat. Sen lisäksi ylin johto valtuuttaa lähiesimiehet ja päälliköt johtamaan tilanteita.

Päälliköillä tarkoitan uutispäälliköitä, tuottajia ja muita journalismin vuorovetäjiä tai suunnittelijoita, jotka ovat yleensä journalistisessa organisaatiossa lähiesimiesten ja ylimmän johdon välissä.

Lähiesimieheltä odotetaan ennen kaikkea oman osaston asioiden viestintää ylös ja johdon linjauksien välittämistä osastolle. Hyvilläkään viestintätaidoilla ei tosin pärjää, ellei ylin johto kuuntele tai puutu viestittäviin asioihin.

Lähiesimiehellä on usein oman osastonsa tai aihepiirinsä asiantuntemus kunnossa, jolloin linja ja uutiskriteerit ovat selkeät. Sen lisäksi esimiehen pitäisi kyetä kohtelemaan alaisiaan tasaveroisesti, mutta yksilöllisesti, ja olemaan provosoitumatta helposti.

Joskus alaiset provosoivat tarkoituksellisesti. Työkavereiden suhtautuminen ja asenne muuttuvat työyhteisöllisen aseman myötä. Muut suhtautuvat toimittajasta esimieheksi siirtyvään eri tavalla kuin aiemmin.

Esimiehen tulisi osata tunnistaa ja johtaa näitä tunteita – asioiden ohella. Siinä tarvitaan kykyä pysyä asiassa ja olla provosoitu-

matta kun provosoidaan.

Toimitusten päällikkötaso on vaikea solmukohta. Siinä portaassa pitäisi olla selvillä toimituksen linja ja uutiskriteerit sekä kykyä kohdata toimittajia kiireessä.

HYVÄ PÄÄLLIKKÖ tunnistaa toimittajien tunnetiloja ja osaa johtaa niitä. Eli antaa sopivia juttuja tehtäväksi. Tukee ja neuvoo tarvittaessa ja antaa välillä tilaa.

Se vaatii tuntosarvia, uskallusta ja ammatillista osaamista.

Hyvä päällikkö pystyy ohimennenkin sanomaan asioista ja tarvittaessa puhumaan ja perustelemaan, samalla toisten ajatuksia aidosti kuullen.

Usein päälliköksi, vaikkapa vuoropaikkaajaksi, saatetaan paiskata joku, jolla ei ole lainkaan esimieskokemusta. Johto heittää vetovastuuseen, sillä ”sitä kautta valikoituvat parhaat kyvyt”.

Agendalla on koko journalistinen kirjo, ja päälliköllä kokemusta ehkä vain yhdestä tai kahdesta aihepiiristä tai selkeänä yhden aihepiirin uutiskriteerit. Yhdellä vaikkapa rötökset, toisella talous, kolmannella politiikka.

Useimmiten tällainen päällikkö kipuilee oman riittämättömyytensä kanssa, saattaa hiiltyä kiireessä. Hän ei tarkoita pahaa, mutta viestii huomaamatta ympäristöönsä kärsimättömyyttä ja äreyttä, joka tarttuu.

Osalle päälliköistä, joilla oma johtajuus on hukassa, on arvovaltakysymys puskea asioita läpi, esimerkiksi patistaa tekemään juttua, joka ei täytä uutiskriteereitä.

Sellainen päällikkö ei kykene tasavertaiseen dialogiin. Hänen pitää todistaa itselleen, että hän on oikeassa ja hän osaa. Pahimmillaan hän peittelee omia virheitään ja sälyttää niitä muiden kontolle.

Jos tilanne jatkuu vuorosta toiseen, pahimmillaan ympärillä olevat toimittajat alkavat alisuoriutua. He pelkäävät suuttavansa päällikön, unohtavat oman asiantuntemuksensa ja keskittyvät johtajan miellyttämiseen.

Aina kiireessä ei ehdi argumentoida. Toki päälliköllä on valta ja vastuu. Ja onhan hankalia toimittajiakin.

On huolestuttavaa, että useista toimituksista kuuluu viestejä, että työn imu on muuttumassa suorittamiseksi. Vallalla vaikuttaisi olevan mieliala, että yritetään pinnistää.

> **Hyvinvoiva työyhteisö on luovempi ja tuottoisampi kuin työyhteisö, jossa on johtamisen ongelmia.**

”Kyllä jaksaa kun tsemppaa. Pitää olla tyytyväinen kun sentään on työ, toimeentulo ja yhteisö.” Vähän syyllisyyttäkin kun entisellä työkaverilla ei niitä enää ole. ”Kauanko itselläkään? Jaksanko, selviänkö?”

Jos johtaminen on sekavaa, jos linjaukset vaihtuvat vuorosta toiseen, alkaa työyhteisö voida pahoin. Toimittajille on tärkeää, että on olemassa kriteeristö, jota noudattamalla voi kokea onnistuvansa työssä. Lisäksi useimmat kaipaavat johdonmukaista palautetta suoriutumisestaan.

Päälliköt, myös ne, joilla on kyky kohdata kiireessä, ovat yhä useammin pulassa. On kiikutettava ekstrahommia toimittajille, joilla on jo juttuja työn alla ja deadlinet niskassa. On kuljettava kinuamassa vapaita käsiä. Ei kovin palkitsevaa kummallekaan osapuolelle.

Hyvä johtaminen ja hyvä esimiestyö korostuvat, kun resursseista on pula. Hyvinvoiva työyhteisö on luovempi ja tuottoisampi kuin työyhteisö, joissa on johtamisen ongelmia.

JOURNALISTISEN LINJAN pitäisi olla selkeä, vaikka konserni- ja yritystasolla päämäärä ja keinot siihen pääsemiseksi olisivat epäselvät. Se ei tarkoita, etteikö journalistinen linja voisi muuttua: muutos pitää argumentoida huolella.

Jos päälliköt eivät tunne journalistista linjaa, tai jos se muuttuu ilman että se argumentoidaan toimittajille, työhyvinvointi laskee. Journalistisen linjan puuttuminen tai sekavuus saa aikaan huonompia juttuja ja pahimmillaan sairastumisia.

Toimittajien työhyvinvointi on arkea. Pieniä ratkaisuja ja toimintoja, ei mitään ydinfysiikkaa. Ellei tekevien käsien määrää voi lisätä, on tärkeää organisoida työt jouhevasti.

Journalistisen linjan pitäisi olla sama, vaikka päällikkö vuorossa vaihtuu. Jos uutistilanteessa ja priorisoinnissa tapahtuu päivän mittaan muutoksia, ne pitäisi viestiä juttua tekevälle toimittajallekin.

On hämmentävää tehdä juttua hyvinkin tarkkaan nuotitetusta näkökulmasta, ja sitten jutun valmistuessa odotetaan yllättäen toisenlaista näkökulmaa. Jos tähän liittyy vielä väliportaan vuorovaihdos, olisi erityisen tärkeää varmistaa, että painotusten muutokset viestitään huolella.

Palautteen antamisen väylät, säännönmukaisuus ja johdonmukaisuus tulisi olla organisoitu toimituksissa. Palaute ei johda parempaan, jos se on ristiriitaista ja antajan mielialasta riippuvaa. Toisaalta huonokin esimies tai päällikkö voi kasvaa hyväksi.

Kun meitä toimittajia johdetaan oikein, voimme paremmin ja viihdymme työssämme. Sellainen toimitus on myös johdon ja omistajien kannalta tuottoisampi. Kaikki voittavat.

Ansvar. Det är journalisterna som hörs i etern, men vem ser till att journalisterna faktiskt hörs? Svar: medieteknikerna. Den här morgonen styr Johan Hellman i Yles studio N3.

Den som håller i trådarna

MAGNUS LONDEN, TEXT ○ VESA LAITINEN, FOTO

En lyssnare ska helst inte märka något alls. Men alla journalister vet: utan tekniker skulle kanalen tystna.

Vaktmästaren som sömnigt lyfter blicken. Hissens vanligen så diskreta pling som i ödsligheten skriker likt ett brandalarm. Den tomma korridoren. Men se vad som syns genom fönstret: en kille i shorts som suger på en cigarrett!

Det är han. Han som rent tekniskt ska slussa Svenskfinland från sömn till vaket tillstånd, från *Nattklassiskt* till live.

Klockan är 05.31 och medieteknikern **Johan Hellman** har rökt färdigt, han vandrar in, hälsar på en handfull morgonpigga Svenska yle-journalister, slår på lamporna i teknikstudion N3, slänger ryggsäcken på stolen, knäpper på några knappar, och säger de förlösande orden:

”Jag hatar de här morgonturerna”.

Nåväl. Nu gäller det att fixa till inställningarna på teknikerbordet, justera ljudnivåerna, kanske lite mera kompressor och sedan kolla genom dayplanning noga: Är alla program som ska spelas upp på morgonen och förmiddagen på Radio Vega verkligen insatta? Har de rätt längd? Är de i korrekt ordning?

Och hur är det med *Morgonmusik* som ska ta över klockan 06.06, är längden verkligen 47,40 minuter och är låtarna i playlistan ok?

Ur högtalarna brassar gratismusiken

Samtidigt tycker jag man hellre ska satsa på grävande journalistik än dyra högtalare här i studion.

Johan Hellman

Nattklassiskt fortfarande på, men i studion på andra sidan glasväggen slår journalisten **Mikael Schulman** sig redan ner, det blir lite morgonchat med Hellman över mikrofonen, ”efter det här far jag på loma” säger Schulman, samtidigt som Hellman justerar och fixar.

Och så! Prick klockan 06.00,00 slår autoplayern över till live, ”grupperna” (som det heter på Yletekniksslang) kopplas över till Hellmans studio, ja, nu är kommandot helt i hans fingrar, han avgör om vi får höra Schulmans stämma eller inte, han måste bara dra upp nivån på Schulmans mikrofon, och han måste göra det precis just nu... och det gör han, studiolampan tänds, den lyser röd!

”God morgon från Radio Vega, dagens första nyhetsöversikt”

Polisen misstänker att det förekommer medvetna försök att piska upp etniskt hat ... Grekiska parlamentet har diskuterat stödpaketet hela natten... enstaka regnskurar.

Hellman följer med den skrivna nyhetstexten på sin skärm, samtidigt som fingrarna är redo att ta in det bandade inslaget om sociala medier, och som en tyst överenskommelse – det kallas väl rutin – jobbar herrarna sig igenom morgonens första livesändning och prick, och jag menar prick, klockan 06.06,00 slår Schulman ut med handen mot glasfönstret, Hellman kontrar med ett tryck, en snabb avslutande signatur ljuder, gruppen hoppar till autoplayern där *Morgonmusik*, och **Nick Lowe**, väntar.

Andhämtning för Hellman, alltså.

”Puh, nu har dagen kommit igång” säger Hellman nöjt.

För det är något speciellt med live.

”Live ger adrenalin. Varenda gång. När grupperna kommer till mig, signaturen kör igång, micken dras upp, då ska fan ingen komma in hit, jag vet att jag har cirka två minuter tid att få balansen och rytmen rätt. Om det stapplar från början vet jag att det blir en tung sändning oberoende av vad jag gör.”

FÖR ATT KUNNA göra sitt jobb måste Yles tekniker behärska program som RadioMan, Eq, och Onair, och ha en känsla för ljud och precision, förstå mikrofonens dynamik. Och det är där skillnaden till när journalister ”självkör” kan komma fram.

”Behovet av tekniskt kunniga personer bara ökar. Att till exempel sköta en webbstudio där man till exempel kan göra live stream med både radio och tv kräver förbannat mycket kunskap. En journalist ska inte använda sin tid till det här. Det blir bäst om vi alla gör det som vi är bäst på.”

Och morgonen rullar vidare. Genom *Morgonandakt* till nyhetssändning klockan 07.00 med **Lena Bergman**, och som för att bevisa att teknikerna behövs har ödet arrangerat att ett bandat inslag har ett eko – ett fasfel – som Hellman i sista stund hinner fixa till.

”Det hade låtit för jävligt i sändning”, konstaterar han.

När Yle Sporten rapporterar in live från Kristinestad är ljudet heltaskigt. Hellman drar snabbt upp volymen så mycket han kan i den här ändan, men det blir långt ifrån bra. Antagligen är fel mikrofon påkopplad ...

”... för att det inte finns en tekniker där i studion”, småler Hellman.

Det kallas yrkesstolthet.

PÅ YLE HETER yrket i dag *medietekniker*, inte ljudtekniker så som tidigare. Man ska alltså även behärska bild och allt där omkring. Det i sin tur ställer allt större krav på anpassning.

”Det är det jag trivs med, att få vara med och utveckla och förnya. Samtidigt tycker jag man hellre ska satsa på grävande journalistik än dyra högtalare här i studion”, säger Hellman med en avmätt gest mot prylarna i taket.

Men just förändringskraven kan skapa en klyfta mellan äldre och yngre tekniker.

”Tekniskt sett kan jag kanske mer än några av de äldre, men de ser och hör saker jag missar, och har en otrolig känsla för rytm. Så jag har en stor respekt för dem”, säger Hellman som själv är 36 år gammal.

Det blir mera nyheter klockan åtta, nio, tio, en rökpaus här, kanske en kopp kaffe där, men ansvaret ligger hela tiden här i N3.

”Det är ett stort pussel att få en kanal att rulla.”

Samtidigt handlar det inte bara om ett tekniskt pussel. Det är också ett mänskligt.

”Journalisterna och inbjudna gäster ska känna sig trygga i studion, framför kameran och mikrofonen – det är mitt jobb.”

Utanför studion är det redan fart och fläng, otaliga skärmar skriker ut sina nyheter, det finns ingenting som vittnar om lugnet och ödsligheten klockan halv sex i morse, och när klockan närmar sig tolv tittar västnylänningen Johan Hellman redan drömmande ut genom dubbelfönstret, ser solen gassa på, och tänker högt:

”Nu ska jag hem och sova en timme, sedan plocka upp barnen, sen till ut till landet, det ska bli bastu och simning...”

MEDIETEKNIKER PÅ SVENSKA YLE

- Tio personer i Böle, en per region i Borgå, Åbo och Ekenäs, 19 personer i Österbotten (Vasa och Jakobstad).
- Arbetsbilden har förändrats och snabb anpassning nya publiceringsplattformer och nya tekniker krävs.
- Relationerna med journalisterna ”har blivit bättre med åren, det känns i dag som om alla drar åt samma håll”.

KÄLLA: KRISTOFFER BONN, CHEF FÖR MEDIETEKNIKERNA I BÖLE.

kolumn

Frilans i kulisserna

LINA LAURENT lina.laurent@vintermedia.fi SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST FRÅN HELSINGFORS OCH KURU.

I det så kallade mediekortet hittar annonsörer enkelt grundläggande information om ett medieföretags produkter. Läsare, tittare eller lyssnare hittar information om medieutbud och kostnader på webbsidor riktade specifikt till dem. Den som vill jobba på ett medieföretag hittar ofta en ansökningsblankett eller information om vem hon eller han kan kontakta under rubriken Jobba hos oss eller Karriärmöjligheter. Är du inne i bolaget finns allt på en intern webbplats.

Men frilansarna, som blir allt fler och som tillsammans med externa produktionsbolag står för en allt större del av mediennehållet, hittar sällan ens grundläggande information som faktureringsadress eller namn på ansvarig inköpare på medieföretagets webbplats. Yle, med en särskild information för produktionsbolag, är ett undantag.

ETT ÖPPET och transparent medieföretag vinner på att berätta om sin frilansstrategi, om en sådan över huvud taget finns, och på att skriva ut vilka riktlinjer som styr företagets frilanssamarbete och inköp av frilansmaterial. Vad kräver eller förväntar sig mediehuset av frilansen? Vad erbjuder företaget i sin tur åt henne eller honom? Vad påverkar arvodet och hur kommer man överens om det? Vilka etiska principer är viktiga för företaget och på vilket sätt förväntas frilansen följa dem?

Och sist men inte minst, hur förhåller sig medieföretaget till att en frilans eller ett produktionsbolag jobbar både med redaktionella och kommersiella texter?

”Ett öppet och transparent medieföretag vinner på att berätta om sin frilansstrategi.

Flera medieföretag är nämligen väldigt noga med att samma personer inom ett bolag inte får syssla med de här två olika uppdragen samtidigt. För många frilansar, också för mig själv, är det ändå en naturlig del av arbetsbilden att jobba både för dagstidningar, tidskrifter, organisations- och företagstidningar. Möjligheten att kunna arbeta för så gott som vem som helst är just det som ger frihet – och en säkrare inkomst.

Visst för jag för en ständig inre dialog om hur min journalistroll ser ut i relation till rollen som företagare och mångsysslare. Jag tror också att vi är många som har egna etiska principer för hur vi kombinerar våra olika roller på ett naturligt sätt. I praktiken handlar det ofta om konkreta val, att skriva eller inte skriva. Hur lång paus borde jag till exempel ha mellan att ha översatt ett företags webbtexter tills det att jag kan skriva om företaget som journalist? Kan jag någonsin göra det eller är det bättre att tipsa en kollega?

NÄR FRILANSAR, blivande frilansar och studenter i dag söker svar på praktiska, etiska och juridiska frågor gör alla på olika sätt. Vi träffas, ringer och mejlar varandra, ställer frågor på sociala medier och talar med anställda på Journalistförbundet. Självklart har vi en intensiv kontakt med våra uppdragsgivare också men kunde det inte vara lite enklare?

Mer och öppen information för frilansar kunde dels bidra till att synliggöra frilansjobbet, dels kunde tydligare riktlinjer göra livet lättare för både frilansen och inköparen. De här riktlinjerna ska vi jobba på tillsammans med uppdragsgivarna, ett frukostmöte med lite tilltugg och en chans att träffa företagets övriga frilansar skulle inte sitta helt fel – bara som ett tips.

notiser

BJÖRKQVIST PRISAS

Hbl-journalisten **Jeanette Björkqvist** belönas med årets Fredrika Runebergstipendium för sina engagerade reportage och för dokumentärpjäsen *Kvinna till salu*.

I motiveringen står att Björkqvist gett en röst åt människor som inte hörs, en röst som många bland allmänheten inte ens vill höra.

Varifrån kommer ditt engagemang?

”Jag har fått drivkraften hemifrån av min mamma och mina morföräldrar. För mig är det omöjligt att blunda inför de problem som finns i dag.”

Björkqvist har arbetat som journalist sedan slutet av 1990-talet och har under de senaste tio åren, vid sidan om dagsjournalistiken, skrivit många välunderbyggda reportage om rasism, människohandel och prostitution.

”Reportage är ett missbrukat begrepp på redaktionerna. Ofta kallas det reportage när man gör ett kort besök på något ställe, pratar med några människor och tar några bilder.”

Hon jämför med reportaget om östeuropeiska romer som publicerades tidigare i år i *Hufvudstadsbaldet*.

”Det krävdes veckor att bygga upp ett förtroende hos personerna jag ville intervjua och att göra reasearch och planera. Det finns inte längre resurser på redaktionerna och de journalister som vill gräva djupare måste sätta egen tid.”

Hennes engagemang fortsätter med nya reportage om flyktingar.

”Det känns bra att andra medier också hakat på. En liten delseger är att *Helsingin Sanomat* nyligen beslöt att inte längre använda ordet *invandringskritisk* i sina texter.”

Johan Svenlin

ALLA TALAR OM MEDIER

Det fanns gott om journalister bland Vegas sommarpratare 2015. Av seriens 40 utvalda medverkar ett drygt dussin dagligen i radio, tv och tidningar.

”Ja, det råkade bli så i år ”, skrattar producenten **Unni Malmgren**.

Christian Sundgrens prat om yttrandefrihet eller anekdoter från **Kari Lumikeros** långa karriär kan hitta podcasterna på Yle Arenan.

”Vi siktar på att göra ett komplett arkiv för alla *Sommarprat* som sänts de senaste fem åren”, lovar Malmgren.

Johan Svenlin

Namibiassa saa kritisoida

Namibia on sananvapauslistauksissa Afrikan maista korkeimmalla. Siellä toimittaja voi arvostella esimerkiksi poliitikkojen toimintaa ja silti tuntea olevansa turvassa.

HANNA HIRVONEN, WINDHOEK, TEKSTI • KIRRE KOIVUNEN, KUVA

Kiireinen toimittaja. Namibiaan valittiin keväällä uusi hallitus. Budjettineuvottelut pitivät Shinovene Immanuelin kiireisenä.

Toimittajan työ on Namibiassa melko turvallista: viime vuonna maassa ei tapettu tai pidätetty työnsä takia yhtään journalistia eikä verkossa aktiivisesti kantaaottavaa kansalaista.

Varsinaisia tabuaiheita ei ole, esimerkiksi hallituksen kritisointi on sallittua.

The Namibian -lehden toimittaja **Shinovene Immanuel**, 27, on viime aikoina uutisoinut esimerkiksi hallituksen rahankäytöstä. Hän kirjoitti, että ministeriöiden käyttöön budjetoiduista varoista palautui valtion kassaan miljardeja, eikä rahaa käytetty maan kehittämiseen.

”Vaadin hallitusta korjaamaan ongelman”, Immanuel sanoo.

Toimittajat ilman rajoja -järjestö vertaa vuosittain 180 maan lehdistönvapautta. Pohjoismaat sijoittuvat tilaston alkupäähän, Suomi on listan ykkönen. Namibia on sijalla 17. Afrikan maiden kärkipaikkaa pitävä Namibia on korkeammalla kuin moni Euroopan valtio, esimerkiksi Sveitsi, Iso-Britannia tai Espanja.

Kahden miljoonan asukkaan Namibiassa on verrattain laaja mediakenttä: päivittäin ilmestyy viisi sanomalehteä, viikoittain viisi lisää, ja radiokanavia on toistakymmentä. Media ei kuitenkaan tavoita kaikkia kyliä.

Immanuel huomauttaa, että lisäksi median omistus on yksi-puolista.

”*The Namibian* on yksi harvoista riippumattomista medioista. Muilla on läheinen suhde valtiovaltaan, ja suuri osa toimittajista uskoo sen, mitä lehdistötilaisuuksissa sanotaan.” Tutkivaa journalismia pitäisikin tehdä enemmän.

”Vasta sitten, kun valtaapitäviä painostetaan tarpeeksi totuudella, sijoitusta voi juhlia.”

Namibia juhli keväällä 25-vuotista itsenäisyyttään. Suomen entisellä presidenttillä **Martti Ahtisaarella** oli Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin erityisedustajana merkittävä rooli Namibian itsenäisyyden toteutumisessa. Suomen ja Namibian suhde on nykyisinkin läheinen. Yhteistyöstä huolimatta suomalaiset toimittajat tarvitsevat silti viisumin Namibiassa työskentelyyn.

MEDIA NAMIBIASSA

- Sanomalehtiä: 9
- 11 yksityistä tai julkisrahoitteista radiokanavaa.
- Kolme televisioyhtiötä. Kansainväliset uutiskanavat, kuten CNN ja BBC World ovat saatavilla kaapeli- ja satelliittikanavilta.
- Ei merkittäviä esteitä uutisten välittämisessä.

LÄHDE: MISA.ORG JA BBC NEWS

Barents Observerin päätoimittajaa uhataan potkuilla

• VERNA LEINONEN, TEKSTI

Pohjois-Norjassa *Barents Observer* -verkkolehden päätoimittaja on ajautunut erimielisyyteen julkaisun omistajien kanssa. Päätoimittaja **Thomas Nilsenin** mukaan hän ei ole suostunut omistajien toiveeseen muuttaa journalistinen verkkolehti infoportaaliksi ja lopettaa kriittisen juttujen kirjoittaminen.

Nyt omistajat, jotka ovat Norjan kolme pohjoisinta kuntaa Nordland, Tromssa ja Finnmark, uhkaavat Nilseniä erottamisella, joka voisi tapahtua mahdollisesti jo näinä viikkoina.

Riita tuli julki toukokuussa, kun *Barents Observer* kertoi, että omistajat haluavat oikeuden puuttua lehden sisältöön.

”Omistajien mukaan en olisi saanut puhua asiasta julkisesti. Olen iloinen, että toimituksemme, päätoimittajien sekä journalistien liitot ja rahoituksen antava Norjan ulkoministeriö ovat tukeneet minua. En ole yksin”, Nilsen sanoo puhelimessa.

ENGLANNIKSI JA VENÄJÄKSI juttunsa julkaiseva *Barents Observer* seuraa arktisen alueen asioita ja esimerkiksi Venäjän energiaprojekteja Jäämerellä. Miksi siitä halutaan pelkkä infoportaali?

”Se on miljoonan dollarin kysymys, johon minulla ei ole vastausta. Omistajien puolelta on esitetty, ettei lehti saisi haitata Norjan ja Venäjän välistä yhteistyötä pohjoisessa. Mutta meidän tehtävämme on raportoida: jos on hyviä uutisia, kerromme ne, ja jos Skandinavian ja Venäjän välillä on kylmä kausi, tehtävämme on myös kertoa siitä”, Nilsen sanoo.

Hän toivoo voivansa jatkaa tehtävässään.

”Ei Norjassa vuonna 2015 voi erottaa päätoimittajaa tuollaisesta syystä.”

anna hyvän kiertää

Tavallinen toimittaja. Työkierrossa Meidän Perheessä parhaillaan oleva Kodin Kuvalehden toimittaja Ulla Ahvenniemi sanoo, että esimerkiksi työttömyyden kasvusta ei tarvitse haastatella virallista asiantuntijaa vaan esimerkiksi kaupan kassaa.

ULLA AHVENNIEMI, 43

- Kodin Kuvalehden toimittaja vuodesta 1997.
- Valmistui Jyväskylän yliopistosta journalistiikka pääaineenaan 1998.
- Opiskeluaikana pätkätöissä Kodin Kuvalehdessä ja yhden kesän Länsi-Savo-lehdessä.
- Vuoden 2013 aikakauslehtitoimittaja, Vuoden 2009 kirjoittava toimittaja, Sanoma Magazines Finlandin journalistipalkinto 2009.

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

ANNA-STINA NYKÄSEN VALINTA

Luin **Ulla Ahvenniemen** kirjoittaman jutun siitä, millaista on pariskunnalla, kun kaikki 17 lasta ovat lähteneet kotoa. Perhe on lestadiolainen, mutta sitä ei käsitelty minään sensaationa. Siinä otteessa on oppimista.

Rakastan muutenkin *Kodin Kuvalehden* ”tavisjournalismia”: siellä ei tarvita muotikuviin ammattimalleja eikä henkilöjuttuihin julkkiksia. Lehden ”taviksiin” kuuluu uskovaisten lisäksi yhtä hyvin sukupuolensa vaihtaneita, konkurssin tehneitä, vammaisia, kuolevia. Se on radikaalia, kaikkien niitten kuppikakkujen keskellä nämä ovat ihan luontevasti vaan.

Lehden toimittajat Ulla Ahvenniemi, **Anna Sillanpää** ja **Tarja Hirvasnoro** tekevät aina henkilöjutuista laatudraamaa. He pääsevät lähelle ihmisiä ja kunnioittavat jokaista.

Tavallisen ihmisen asialla

MANU MARTTINEN, TEKSTI • HELI SAARELA, KUVA

”Tuntuu vanhanaikaiselta ajatella, että etsisimme vähemmistöjä kertomaan elämästään vähemmistönä. Tärkeämpää on tarina, johon voi samastua ja joka koskettaa. Aitous kiinnostaa aina. Samoin arki – minusta arki on aina kiinnostavampaa kuin juhla”, sanoo **Ulla Ahvenniemi**, joka kirjoitti jutun pariskunnasta, jonka kaikki 17 lasta ovat muuttaneet pois kotoa.

”*Kaksin kotona* -juttu lähti lukijan vinkistä. Kun soitin perheen äidille **Kaija Lahtiselle**, hän kauhisteli ajatusta lehtijutusta. Sen jälkeen lähetin hänelle kirjeen. Kirjoitin, että me tavalliset kahden lapsen äidit päivittelemme eteisen kenkäkasoja ja ajan riittämistä ja että olisi arvokasta kuulla, mitä hän 17 lapsen äitinä ajattelee kaikesta nyt, kun lapset ovat lähteneet kotoa. Lähdin siis tekemään juttua tyhjä pesä lasten jälkeen -teemasta, en lestadiolaisperheestä.

Tällaisissa haastatteluissa olen enemmän minä kuin toimittaja. Kyselen asioista toimittajana, mutta mikään lehtijuttu ei saa olla tärkeämpi kuin haastateltava. En kirjoita juttuun asioita, joita haastateltava ei juttuun halua. Sen sijaan perustelen vaikka monta kertaa, miksi jokin on tärkeä kertoa. Tämän haastattelun jälkeen Kaija sanoi, että hänen oli helppo puhua, koska olin niin tavallinen enkä hieno helsinkiläinen.

Haluan toimittajana ymmärtää haastateltavia. Se on ihan eri asia kuin samaa mieltä oleminen, myötäily tai jalustalle nostaminen. Kun teen jutun uskovaisesta perheestä, haluan ymmärtää, miten he ajattelevat ja miten se heidän elämäänsä vaikuttaa. Ja kun teen jutun ateistiperheestä, haluan ymmärtää, miten ja miksi he ajattelevat tavallaan.

Tärkeää on kysyä juuri ne kysymykset, joiden kysyminen ei ole helppoa. Samoin kysymykset, jotka tuntuvat haastateltavista kummallisilta: montako maitolitraa perheen isä **Heikki** toi kotiin aina töistä tullessaan? 17 litraa.

Tämä juttukeikka oli hieno, mutta niin ne usein ovat: ihmiset ovat niin kiinnostavia ja tärkeitä. Tuollaisten juttukeikkojen jälkeen on etuoikeutettu olo, että saa tehdä tätä työtä.

LUURI KORVAAN

Puolen tunnin työrauha. Sitä toivoisi palomestari **Pentti Partanen** toimittajilta onnettomuustilanteissa. Usein työrauha jää haaveeksi.

”Nopeimmat soittajat ovat joskus puhelimessa jo siinä vaiheessa, kun paloautot lähtevät tallista”, Keski-Suomen pelastuslaitoksella työskentelevä Partanen kertoo.

Partanen on keskustelemassa onnettomuusuutisoinnista Keski-Suomen Journalistien järjestämässä tilaisuudessa syyskuussa. Puolen tunnin odottelu on Partasesta myös toimittajien etu.

”Alkuvaiheessa meillä on niin kiire, että välillä olen joutunut lyömään luurin korvaan toimittajalle. Puolessa tunnissa ensimmäiset pelastusyksiköt ehtivät yleensä onnettomuuspaikalle, ja pystymme antamaan tietoa, mitä on tapahtunut.”

Ennen pelastusyksiköiden saapumista palomestari on vain hätäkeskuksen tietojen varassa.

Janne Salomaa

PELASTUSAIHEINEN PRESSIKLUBI
JYVÄSKYLÄN KESKUSPALOASEMA
9. SYYSKUUTA KLO 18
ILMOITTAUTUMISET 4.9 KLO 12 MENNESSÄ: ANNA.KIVINEN1@GMAIL.COM

HALLITSE KOHUSI!

Kohut ja kriisit puhkeavat lähes aina yllättäen ja pieneksi ajatellusta asiasta. Näin kävi kesällä perussuomalaisille. Tarvittiin vain yksi Facebook-päivitys ja hetken päästä yli 10 000 suomalaista osoitti mieltään Helsingissä.

Viestintäyrittäjä-toimittaja **Pasi Kivioja** sanoo, että jokaisen kohun synnyttää aina se, että on sanottu tai tehty jotain moraalisesti arveluttavaa. Kansanedustaja **Olli Immosen** (ps.) monimerkityksselliset viestit paisuivat jättikohuksi puutteellisen kriisiviestinnän takia.

”Media vaatii aina vastauksia korkeimmalta johdolta, ja sen pitäisi olla kriisi- ja kohutilanteessa aina käytettävissä.”

Kivioja muistuttaa, että persut ovat oppineet puhumaan politiikkaa siinä määrin, että kuulostavat jo ihan ”oikeilta poliitikoilta”.

”Olen pannut merkille, että perussuomalaiset ovat ottaneet aikamoisen harppauksen kaikessa viestinnässään, mutta kohuissa he vielä kompuroivat”, Kivioja sanoo.

Kohuja ei voi aina estää, mutta muiden kriiseistä voi oppia. Viestintätoimisto Luotsin järjestämässä seminarissa kokemuksistaan ovat kertomassa muun mussa Talvivaaran viestintäpäällikkö **Olli-Pekka Nissinen** ja Heinolan saunakisan johtaja **Ossi Arvela.**

Manu Marttinen

KOHUN KESKIPISTEESSÄ -KRIISIVIESTINTÄSEMINAARI
HELSINKI, 23. SYYSKUUTA
LISÄTIEDOT: VIESTINTALUOTSI.FI

Hokemista syvälliseen keskusteluun

Artikkelikokoelma *Mediajohtaminen – Näkökulmia uudistuvaan media-alaan* lupaa olla ensimmäinen mediajohtamista laaja-alaisesti tarkasteleva suomenkielinen teos.

”Suomessa on kirjoitettu paljon kirjoja journalismista, mutta media-alasta, mediayrityksistä ja mediajohtamisesta vain satunnaisesti”, sanoo kirjan toinen toimittaja **Nando Malmelin**. Hän työskenteli aiemmin A-lehdissä kehitysjohtajana ja tutkii nykyään mediajohtamista Aalto-yliopistossa.

Malmelin toivoo kirjan syventävän lukijoidensa ymmärrystä median muutoksen syistä ja taustoista ja antavan siten eväitä käydä parempaa keskustelua alan tulevaisuudesta.

”Nyt toistellaan anekdootteja ja iskulauseita digitalisaatiosta, teknologiasta, liiketoimintamalleista, ansaintalogiikasta, tehostamisesta ja journalismin kuolemasta. Näkökulma on yksipuolinen, ja pessimismin takaa on vaikea nähdä uudistumisen mahdollisuuksia.”

Malmelin sanoo, että kirjaan ei yritettykään laatia ”tee näin, niin asiat tulevat paremmiksi” -tyyppisiä listoja.

”Median kehittämisen pitää olla vuoropuhelua: Mitä yleisö haluaa, mikä journalisteja motivoi? Miten työtä ja uuden luomista johdetaan niin, että toiminta kannattaa ja voi jatkua?”

Nina Erho

NANDO MALMELIN JA MIKKO VILLI (TOIM.): MEDIAJOHTAMINEN – NÄKÖKULMIA UUDISTUVAAN MEDIA-ALAAN. GAUDEAMUS 2015.

VESA HEIKKINEN vesa.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Tekstiin tuikatut

”Aito avioliitto -kampanja sai myös Helsingin Lasipalatsin yrittäjät kimpaantumaan. He tuikkasivat ikkunoihinsa sateenkaarilippuja viime keskiviikkona.” Näin *Helsingin Sanomien* kuvatekstissä vastikään.

Mutta miten sateenkaarilippu tuikataan ikkunaan? Tulen tuikkaaminen saunan uuniin on monille tuttua, samoin vaikkapa vaalilipun tuikkaaminen uurnaan. Sanakirjan mukaan tuikkaamisessa on kyse nopeasti pistämisestä, tökkäämisestä tai sujauttamisesta.

Oliko yrittäjillä erityinen syy toimia tällä tavalla? Entä oliko toimittajalla erityinen syy käyttää värikkäitä verbejä tuikata ja kimpaantua?

Pitäisikö vastausta etsiä tältä suunnalta: uutiskilpailu, viihteellistyminen, lööpistyminen ja klikkijournalismi? Varmasti kyse on ainakin tekstilajien rajojen hämärtymisestä ja tyylinormien väljentymisestä.

Aiemmin tällaisia arkisiksi tai vaikkapa murteellisiksi luonnehdittuja verbejä on nähty lähinnä kolumneissa ja muissa mielipidekirjoituksissa. Mutta nykyään tyyliltään kohosteisiin verbeihin törmää jatkuvasti myös uutistekstilajissa, erityisesti otsikoissa ja kuvateksteissä.

Esimerkiksi erilaisia epäonnistumisia kuvaavien uutisverbien kirjo on laaja: sössiä, ryssiä, töpätä, mokata... En tiedä, mitä pitäisi ajatella *Hesarin* ulkomaanuutisesta, jonka mukaan ”FBI töpeksi rikostutkinnoissa 20 vuoden ajan”? Luotettavaa tiedonvälitystäkö?

Yksi uutisten murteellisista muotiverbeistä on eittämättä suivaantua: Oppositio suivaantui keskustelun tyrehtymiseen (Kaleva). Linnanmäen johtaja suivaantui meteorologeille (*Ilta-Sanomat*). Aluetieteen professori suivaantui turhiin kuntajakoselvityksiin (Yle). **Vesa-Matti Loiri** suivaantui verottajalle (Nelonen).

Olisin varovaisesti sitä mieltä, että suivaantuminen on jo niin nähty. Olisiko välillä vaikkapa veetuuntumisen vuoro?

uusiin tehtäviin

KUKA

Jussi Eronen, 42, aloittaa Ylen ajankohtais- ja featuretiimin esimiehenä 3. syyskuuta. Hän on työskennellyt MTV:ssä vuodesta 1996, viimeksi uutisten tutkivasta ryhmästä, aamu- ja ajankohtaisohjelmista sekä SuomiAreenasta vastaavana toimituspäällikkönä. Hän on saanut muun muassa Suuren journalistipalkinnon, Lumilapiopalkinnon ja Koura-palkinnon.

Esimerkin voimalla

Miksi siirryt pitkältä MTV-uralta Yleen?

MTV:ssä kolusin jo kaikki kiinnostavat polut. Tulin kesätoimittajaksi, olin reportterina, vaaliohjelmissa, erikoistoimittajana, *45 minuuttia* -ohjelman vastaavana tuottajana ja toimituspäällikkönä. Uutis- ja ajankohtaistoimituksen johtoryhmässä olin yhdeksän vuotta.

Mikä Maikkarista työntää, mikä Yleen vetää?

Meillä oli MTV:ssä rakentamani ajankohtaistoimitus, dream team, mutta firma ajoi talouskurimuksessa sen alas. Haluan kokeilla, mitä saan aikaan Ylen huippuammattilaisten kanssa Suomen suurimmassa uutiskoneessa.

Mitä mieltä olet siitä, että Ylen roolia tutkitaan taas?

Totta kai Ylen eri tehtävien tarpeellisuudesta voi keskustella. Mielestäni uutis- ja ajankohtaistoiminta on joka tapauksessa julkisen palvelun ydintä. Olen aina arvostanut Yleä ja toivon, että eurooppalaiset sivistysvaltiot pitävät yleisradioyhtiöistään huolta. Verkossakaan Facebook tai Google eivät riitä tiedonsaannin turvaajiksi, vielä vähemmän vallan vahtikoiriksi.

Miten sytytät uuden, organisaatiouudistusten riepottelemman tiimisi Ylellä?

Rakastan journalistista työtä, jossa luovuus ja yhteiskunnallinen merkitys kohtaavat. Johdan edestä ja esimerkin kautta, innostuksella on tapana tarttua. Motivaatio syntyy työn ilosta. Työn ilo syntyy kiitoksesta, jota tulee katsojilta ja lukijoilta.

”Rakastan journalistista työtä. Innostuksella on tapana tarttua.

Tärkein asia, jonka olet toimittajana oppinut?

Älä koskaan luovuta. Jossain on joku, joka tietää.

Tärkein asia, jonka olet esimiehenä oppinut?

Matkan varrelta ovat mieleen jääneet neuvot: ”Life is short, concentrate on stories that matter” ja ”Iloinen ja hyvä ihmisen olla pitää”. Ensimmäinen toimii journalistisen työn johtamisessa, toinen ihmisten johtamisessa. Kokemuksesta tiedän, että tukaliltakin tuntuvista tilanteista selviää. On vain mentävä tulta päin. Sotkuiset vyyhdit avataan yksi solmu kerrallaan.

Miten televisiosta tehdään taas muodikas?

Telkkaria katsotaan Suomessa nyt enemmän kuin koskaan. Kasvava mobiilikatselu tulee siihen päälle. Tulevaisuus on liikkuvan kuvan – eli televisio-osaajien.

Olet taustaltasi tutkiva journalisti. Mistä rohkeus siihen työhön?

Rohkeus syntyy, kun näkee, että oma työ paljastaa epäkohtia. Meidän ei tarvitse olla pelottomia tai yli-ihmisiä. Tavallisella kansalaisrohkeudella ja sinnikkyydellä pääsee pitkälle.

Mitä teet vapaa-ajallasi?

Kuskaan neljää lasta partioleireille, viulutunneille, futisturnauksiin ja hiihtokisoihin. Lasten harrastusten mukana touhuaminen on ihan mahtava juttu.

Nina Erho

SATTUU TAPAHTUU

”Asianajaja kiisti flirttailleensa”

Olin epätyypillisessä tilanteessa: omasta kutsustani asianajaja **Heikki Lampelan** kotona. Tutkin asuntoa tarkasti, koska halusin kertoa lukijoille, miten Lampela asuu. Varmistin myöhemmin karttapalvelusta, että ikkunoista avautuva näkymä oli Laajalahdelle.

Olin tavannut Lampelan *Imagen* henkilöjuttua varten useita kertoja. Hän oli yhteistyökykyinen ja sitoutunut juttuprosessiin. Hän päästäisi myöhemmin myös kuvaajan kotiinsa.

Mutta nyt olimme kahden.

Lampela tarjosi Rainbown donitseja (suhdekohut ovat vaikuttaneet hänen liiketoimintaansa, päättelin) ja painoi valmiiksi lataamansa kahvinkeittimen päälle. ”Sä taidat olla sellainen ihminen, joka pitää vahvasta kahvista”, Lampela sanoi tavalla, joka sai minut kirjoittamaan artikkeliini: ”Selvästikin hän flirttailee hieman.”

Journalismi on totta, myös henkilöjutussa, mutta joskus totuus on näkökulmakysymys, ja kun näin on, kirjoittajan ja kohteen näkökulmat saattavat poiketa toisistaan.

Jutun tarkastusvaiheessa Lampela kiisti jyrkästi flirttailleensa. Asiasta saattoi olla varma vain tekijä, joten poistin huomion asiavirheenä.

Jutun lopussa analysoin, miten Lampelan parisuhdejulkisuus näyttää viidenkympin villityksseltä ja mieltymykseltä narsistiseen hybrikseen, minkä julkisuus usein tuo.

Lampela kiisti viidenkympin villityksen.

Yritin selittää, että kysymyksessä on tulkintani siitä, millaisena hänen toimintansa näyttäytyy, joten periaatteessa minun ei tarvitsi…

”Mutta se on valhe”, Lampela sanoi.

Olimme keskustelleet puhelimessa nyt pari tuntia, ja arvasin, että asianajaja on käynyt pitkiä neuvotteluita aikaisemminkin. Siteerasin mielessäni kollegaani: journalistiset voitot ovat aika pieniä, kun kysymys on ihmishengistä.

Lupasin jättää viidenkympin villityksen jutusta pois.

Outi Kaartamo

KIRJOITTAJA TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ IMAGESSA.

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTIT MUISTELEVAT IKIMUISTOISIA TAPAUKSIA.

Monipuolisuutta työhön. Toimittajat Raija Kantomaa ja Rita Strömmer kouluttavat muita MTV:lle työskenteleviä tekemään mobiilijournalismia. Heistä ”mojo” on etenkin freelancereille erinomainen mahdollisuus saada monipuolisempia työtehtäviä.

Mojovaa uutistyötä

JANNE SALOMAA, TEKSTI ● LAURA OJA, KUVA

Mobiilijournalismi eli mojo nopeuttaa ja monipuolistaa uutistyötä, kehuvat MTV:n mojo-kouluttajat Raija Kantomaa ja Rita Strömmer.

Helmikuussa MTV:n uutistoimittaja **Raija Kantomaa** oli menossa Talvivaara-tiedotustilaisuuteen. Hänellä oli kuitenkin ongelma: kuvaajaa ei ollut saatavilla.

”Ehdotin, että kuvaisin jutun itse puhelimella”, Kantomaa kertoo.

Haastateltavia ratkaisu hieman hämmensi.

”[Silloinen elinkeinoministeri] **Jan Vapaavuori** kysyi, teinkö muka telkkaria kännykällä.”

Vastaisuudessa tv-juttuja puhelimella kuvaavien journalistien pitäisi olla tuttu näky uutistapahtumissa. MTV käynnisti viime syksynä mobiilijournalismi- eli mojoprojektin, ja sen jälkeen valtaosa yhtiölle uutisia tekevistä toimittajista on koulutettu ”mojoilemaan”.

Salatiedettä mojo ei ole.

”Riittää kun osaa painaa ’rec’. Kaikkihan ovat joskus kuvanneet kännykällä”, kertoo Kantomaan kouluttajakollega toimittaja **Rita Strömmer**.

Kouluttajat ovat innostuneita mojosta.

”Mojo mahdollistaa juttujen lähettämisen nopeammin ja paremmat tarinat”, Kantomaa sanoo.

”Kun television uutisjutut ovat lyhentyneet, voi kännykällä kuvata pidempiä syventäviä tarinoita verkkoon”, Strömmer jatkaa.

Pääosin mojo-jutut ovat kuitenkin lyhyitä noin minuutin pätkiä, jotka sopivat jaettavaksi somessa.

Strömmer on kuvannut ja leikannut itse juttujaan 1990-luvulta lähtien. Hänelle mojo merkitsee ketterämpää kalustoa, jolla saa isoa kameraa helpommin kuvattua vaikka keskeltä mielenosoitusta.

Kantomaa taas on huomannut, että kännykällä saa taltioitua haastateltavilta helpommin osuvia heittoja kuin virallisuutta tuovan ison kuvauslaitteiston kanssa.

Kesäkuussa päättyneiden yt-neuvotteluiden seurauksena MTV ja sen uutisyhtiö Mediahub vähensivät noin sata henkilötyövuotta. Strömmer ja Kantomaa eivät usko, että mojo hävittäisi työpaikkoja tai korvaisi perinteistä televisiojournalismia. Mojo voi olla keino säästää tekniikasta: tonnilla saa leffatasoista jälkeä.

Yhden uhkan kouluttajat sentään keksivät: puhelin saattaa soida kesken keikan. ●

kolumni

Vääristelyn ammattilainen

”Journalismi ei ole perusluonteeltaan maailman peili.

MARI MANNINEN marinkotimeili@gmail.com KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA PEKINGISSÄ.

Virnistän, kun kuulen valitusta, että länsimedia on luonut mielikuvan Afrikasta yhtenä isona pahana paikkana. Minulla on nimittäin kertoa tositarinoita täältä Kiinasta.

Tuttavani, koulutettu nuori nainen, oli muuttamassa vuodeksi Puolaan. Hän oli huolissaan. Pystyykö eurooppalaisissa baareissa käymään niin, ettei pakoteta käyttämään huumeita?

Toinen kiinalainen kaveri totesi, että länsimaissahan mennään aina ensimmäisiltä treffeiltä sänkyyn. Kysyin, onko tällainen Länsimaa mahdollisesti Pohjois-Amerikka vai Eurooppa, Italia vai Suomi. Ystävä ei ymmärtänyt saivarteluani.

Kun toimittaja muuttaa ulkomaille – melkein minne vain – hän saa usein kuulla vääristelevänsä totuutta. Asemamaassa asuvat suomalaiset, usein liikemiehet, ovat ärtyneitä: Mistä aina kaivat noita mellakoita ja ihmisoikeusloukkauksia? Täällähän on rauhallista, ihania ihmisiä ja hyvää ruokaa.

Vastaan, että ehkäpä muutaman vuoden hyväpalkkaista komennustaan nauttiva suomalainen ei elä keskivertopaikallisen arkea.

Silti moittija on pitkälti oikeassa. Me toimittajat, myös kotimaassa, kaivamme innokkaimmin vääryyksiä ja esittelemme epäkohtia, vahdimme valtaa. Tämä on tärkein tehtävämme. Journalismi ei ole perusluonteeltaan maailman peili.

Mitä tuntemattomampi maailmankolkka jutun vastaanottajalle, sitä enemmän hänen kuvansa siitä uhkaa vinoutua.

Uutisviestimet, Suomessakin, ovat toki vuosikausia yrittäneet tasapainottaa tilannetta kertomalla enemmän iloisista ja arkisista asioista maailmalta. Välillä se on onnistunut loistavasti. Miten toimittaja **Sami Sillanpään** vuosi Afrikassa onkaan muuttanut *Helsingin Sanomien* lukijoiden Afrikka-kuvaa!

Toisinaan tasapainottelu on mennyt kiusalliseksi. Niitä puuduttavia juttusarjoja koululaisten, perheiden ja milloin minkäkin arjesta eri puolilla maailmaa.

Arjesta kertominen kiinnostavasti on nimittäin vaikeampaa kuin raportoiminen väkivallasta ja kamaluuksista. Toimittajan veri punnitaan siinä, kuinka hän onnistuu kuvaamaan taviksen päivän niin, että lukija, katsoja tai kuuntelija jaksaa jutun loppuun asti muunkin kuin myötähäpeän vuoksi.

Vääristymää on myös vastaanottajassa. Ihmisen hengissäsäilymisvietti muistaa vaaran ja uhan. Iloiset jutut tuppaavat unohtumaan.

Fulbright Grant in Photojournalism

Sponsored by
Patricia Seppälä Foundation

Stipendillä on tarkoitus tukea ammatissa toimivien suomalaisten lehtikuvaajien ja kuvajournalistien täydennyskoulutusta Yhdysvalloissa.

Ohjelma tarjoaa apurahan 3–12 kuukauden projektiin ja on enimmillään 15 000 USD.

Lähempiä ohjeita

The Fulbright Center

fulbright.fi/fi/fulbright-grant-photojournalism

Mirka McIntire 044 553 5269
mirka.mcintire@fulbright.fi

HAKUAIKA LUKUVUODELLE 2016–2017 PÄÄTTYY 14.12.2015

PATRICIA SEPPÄLÄN SÄÄTIÖ
Annankatu 25 A 57
00100 Helsinki
Toimisto 044 586 6144
www.patriciaseppalansaatio.fi
toimisto@patriciaseppalansaatio.fi

Journalistikone hakee **UUTISTOIMITTAJIA** tekemään yövuoroja asiakkaallemme Ylelle.

Haemme myös muita **MONIPUOLISIA TOIMITTAJIA** asiakkaidemme toimeksiantoihin.

Jos sinua kiinnostaa asioiden tekeminen uudella tavalla ja yritys, jonka arvot ovat reiluus, suoraviivaisuus ja kasvu, katso lisätiedot täältä: www.journalistikone.fi/rekrytointi.

HUOM! Viimeinen hakupäivä on 4. syyskuuta.

Journalistikone

Haluatko JSN:n journalistijäseneksi?

Journalistiliitto hakee ehdokkaita Julkisen sanan neuvoston varsinaiseksi jäseneksi ja hänen henkilökohtaiseksi varajäsenekseen kolmivuotiskaudelle 2016–2018.

JSN on media-alan itsesääntelyelin, joka tulkitsee Journalistin ohjeita. Neuvoston jäsenet valitaan neuvoston kannatusyhdistyksen (Jusanek) vuosikokouksessa. Neuvoston jäsenille maksetaan kokouspalkkio ja matkakulut.

Ehdokkaiden tulee olla perehtyneitä ammattietiikkaan ja Journalistin ohjeisiin. Valinnoissa painotetaan maantieteellistä ja sukupuolista tasapuolisuutta.

Hakemukset pyydetään toimittamaan maanantaihin 28.9.2015 klo 12.00 mennessä Journalistiliiton toimistoon asiamies Juha Rekolalle Siltasaarenkatu 16, PL 252, 00531 Helsinki tai sähköpostilla juha.rekola@journalistiliitto.fi.

Lisätietoja asiamies Juha Rekola 040-512 0036.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

A.R. Winterin Muistosäätiön apuraha

Jaettavana **9 416** euroa apurahana ulkomaille tehtävää opintomatkaa varten enintään neljälle suomen- tai ruotsinkieliselle toimittajalle. Hakemukset, joihin on liitettävä selvitys matkasuunnitelmasta ja apurahan hakijan aikaisemmasta toiminnasta, pyydetään lähettämään **16.10.2015** mennessä osoitteella:

A. R. Winterin Muistosäätiö, hallitus
c/o Nordea
asiamies Terhi Alanen
Kuninkaankatu 26 B, 33200 TAMPERE
tai sähköposti: terhi.alanen@nordea.fi

Tiedottaja Brysseliin

Etsin politiikasta kiinnostunutta tiedottajaa Brysselin toimistooni.

Lyhyt hakemus ja CV osoitteeseen: pirkko.ruohonen-lerner@ep.europa.eu. www.pirkon.info

URAVALMENNUS ALKAA

Journalistiliitto tarjoaa 20 jäsenelle maksuttoman uravalmennuksen lokakuussa.

Valmennettavat saavat tukea ammattitaitonsa jäsentämiseen sekä kiteyttämiseen esimerkiksi työhakemuksen muodossa. Valmennus sopii työttömille, työsuhteisille ja freelancereille.

Valmennus sisältää puhelinkeskusteluja uraneuvojien kanssa, verkkovalmennusta sekä omatoimista työskentelyä. Valmennus kestää kokonaisuudessaan noin 3–5 työpäivää, joustavasti aikataulutettuna. Osallistujien kokemusten perusteella liitto voi harkita kaikille jäsenille tarjottavan uravalmennuksen käynnistämistä vuonna 2016.

Syksyn valmennusryhmään valitaan vähintään viisi vuotta liiton jäseninä olleita henkilöitä. Valittavilta edellytetään sitoutumista koko prosessiin loppuraportointeineen. Valmennuksen kesken jättävät maksavat osuutensa liitolle aiheutuneista kustannuksista.

Voit hakea syksyn valmennukseen vapaamuotoisella tiiviillä hakemuksella, joka sisältää yhteenvedon opinnoistasi ja työkokemuksestasi. Kerro ikäsi, kotipaikkasi ja nykyinen työtilanteesi. Kerro myös, mitä uraltasi odotat ja minkälaista valmennusta tarvitset. Otsikoi hakemuksesi ”Uravalmennus 2015” ja lähetä se **viimeistään 16.9.** liiton koulutusasiamies Nina Porralle osoitteeseen **nina.porra@journalistiliitto.fi.** Samasta osoitteesta ja Ninan numerosta 050 3071764 saat lisätietoa valmennuksesta.

Valmennus toteutetaan yhteistyössä UP Partnersin ja Helsingin Ura-instituutin kanssa.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

TAMPEREEN YLIOPISTO

toimittaja-koulutus 90 vuotta

Toimittajakoulutus juuri nyt ja silloin ennen 90-vuotisjuhla Tampereella perjantaina 2.10.2015

Klo 13.00 – 13.55 Puhetta journalismin tutkimuksesta: Koulutuksen kulmakivi ja ammatin tukipilari – vai jotakin ihan muuta?
Kaarina Nikunen (journalistiikan professori JY), ***Heleena Savela*** (yliasiamies, HS-säätiö), **Anu Kerttula** (opiskelija, TaY), ***Erkki Teikari*** (päätoimittaja emeritus ja dosentti) Juontaa: ***Kaarle Nordenstreng*** (professori emeritus)

Klo 14.15 – 16.00 Pääjuhla: Toimittajakoulutus 90 vuotta
- ***Robert Picard:*** ”How the 21st century is changing ideas about information, news, and journalism”. (Professori, Reuters Institute, Oxfordin yliopisto)
- ***Hanna Rajalahti:*** ”Ammatti, taito vai ajattelutapa - Mihin toimittajakoulusta valmistuu?” (VTT, yliopettaja, Haaga-Helia)
- ***Erkki Ihanainen*** (päätoimittaja emeritus): Silloin ennen • ***Nykypäivän opiskelijapuheenvuoro:*** Juuri nyt
- Dokumenttielokuvaa • Dokumenttiteatteria • Kantaatti
- Juontavat: ***Kati Leskinen ja Pasi Toivonen***

Klo 16.00 – 18.00 Tutustuminen harjoitustoimitukseen, alan tutkimukseen posterinäyttelyssä ja kuvajournalistien näyttelyyn. Mahdollisuus vuosikurssitapaamisiin.

Klo 18.00 – 20.00 Juhlaillallinen (illalliskortti 50 €), Yliopiston ravintola

Klo 20.00 – 24.00 Jatkot Alakuppilassa
• Pienesti puhetta, musiikkia, seurustelua.
Baari on auki.

ILMOITTAUDU MUKAAN!

ILMOITTAUDU Toimittajakoulutus 90 vuotta -juhlaan 18.9. mennessä verkossa: https://www.lyyti.in/Toimittajakoulutus90vuotta.

Illalliskortti (50 euroa) maksetaan ilmoittautuessa. (Vain illallinen on maksullinen juhlaohjelman osa.) Voit myös varata tilan vuosikurssitapaamiselle.

Lisätietoja: http://uta.fi/cmt/90

VIESTINNÄN, MEDIAN JA TEATTERIN YKSIKKÖ CMT

Ristivedossa. Päätoimittaja Anni Valtonen toimituksineen tekee seuraavaksi Maailman Kuvalehden 30-vuotisjuhlanumeron. Samaan aikaan lehden tulevaisuus on vaakalaudalla.

Kutsumustyö katkolla

NINA ERHO, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

Kehitysyhteistyön säästöt uhkaavat työtä alan julkaisuissa ja Vikesin sananvapaushankkeissa.

Hallituksen päätös leikata ensi vuonna kehitysyhteistyöstä satoja miljoonia euroja uhkaa alan journalistien työpaikkoja. Leikkausten seurauksena esimerkiksi *Maailman Kuvalehteä* julkaisevassa Kepassa on käynnissä yt-neuvottelut. Kepa on suomalaisten kehitysyhteistyöjärjestöjen kattojärjestö, jonka rahoitus tulee ulkoministeriön kehitysyhteistyöbudjetista.

Maailman Kuvalehden toimitus ei vielä tiedä, miten leikkaukset koskevat sen henkilöresursseja. Lehden jatkuminen on uhattuna.

”Toivon sydämestäni, että lehteä ei ajeta alas. Nyt jos koskaan suomalaiset tarvitsevat tietoa ja ymmärrystä globaaleista kysymyksistä ja ihmisten arjesta muualla. Emme ole enää miltään osin eristyksissä muusta maailmasta”, sanoo päätoimittaja **Anni Valtonen**.

Säästöt uhkaavat myös Kepa.fi-sivuston uutistuotantoa sekä IPS-uutistoimiston ja Maailma.net-portaalin toimintaa. Viimeksi mainituille tärkeä on ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatustuki, jonka hakukierros peruttiin. IPS välittää kehitysmaiden toimittajien juttuja, Maailma.net julkaisee ihmisoikeuksiin ja kestävään kehitykseen liittyvää materiaalia.

SÄÄSTÖT KURISTAVAT myös journalistien Viestintä ja Kehitys -säätiön Vikesin sananvapaustyötä kehitysmaissa. Vikesin hankkeille keskeisen ulkoministeriön hanketuen hakukierros keskeytettiin kesäkuussa säästösyistä.

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Lenita Toivakka** (kok.) on linjannut yhdeksi kehitysyhteistyön painopisteeksi demokratian toimivuuden. Hän ei vastaa suoraan *Journalistin* sähköpostitse esittämään kysymykseen, miten sananvapaustyöhön osuvat säästöt sopivat linjaukseen, mutta lupaa hanketuelle uutta hakukierrosta.

”Leikkausten suuruudesta johtuen emme voineet myöntää tukea pienten ja keskisuurten järjestöjen jatkohankkeille tai kokonaan uusille projekteille. Uusi hakukierros tarkennetuin painopistein pyritään avaamaan jo keväällä 2016. Sen suunnittelussa lähtökohtana ovat hallituksen kehityspolitiikan painopisteet.”

Entä onko nyt, kun sananvapautta vastaan hyökätään länsimaissakin ja rasismi on nousussa, sopiva aika säästää globaaliasioiden viestinnästä?

”Asiaa on mietitty, mutta valtiontalouden tasapainottamiseen liittyvä suuri leikkaustarve on kohdistettava joka alaan. Sitten, kun taloustilanne paranee, tarpeisiin on helpompi vastata”, sanoo kehityspoliittisen osaston päällikkö **Pekka Puustinen** ulkoministeriöstä.

Ministeri Toivakka toteaa, että globaalikasvatus ja järjestöjen tekemä viestintätyö on arvokasta.

”Osana kehityspolitiikan uudistamista täytyy miettiä myös uusia kustannustehokkaita tapoja tukea ja toteuttaa kehityskysymyksiin liittyvää viestintää Suomessa. Tarve sille ei ole poistunut, vaikka rahaa onkin vähemmän.”

VIKESIN KAHDESTATOISTA hankkeesta rahoitus lähestyy loppuaan kuudella. Keskeytetyssä hanketukihaussa niistä oli mukana neljä, sanoo säätiön toiminnanjohtaja **Niklas Kaskeala**.

”Jos uusia hakuja ei tule eikä muita rahoituslähteitä löydetä, säästöt voivat olla Vikesille kohtalokkaita. Joka tapauksessa hankkeita menee tauolle ja rakennetut verkostot voivat hajota.”

Jos niin käy, hukkaan menee työtä ja rahaa. Kaskealan mukaan Vikes on käyttänyt sananvapaustyöhön viitisen miljoonaa euroa. Siitä noin miljoona on tullut journalisteilta osuutena Journalistiliiton jäsenmaksuista, suorina lahjoituksina ja vapaaehtoistyönä.

”Työ on edelleen kriittisesti kesken. Sananvapauden ja media-alan kehittäminen on erilaista kuin koulujen ja kaivojen rakentaminen. Asenteiden ja toimintatapojen muuttaminen kestää.”

Journalistiliitto jatkaa Vikesin toiminnan tukemista 0,7 prosentilla jäsenmaksutuloistaan. •

Kaakon Viestintä

Kaakon Viestintä Oy on 1.1.2015 perustettu kaakkoissuomalainen mediayhtiö, jolla on muun muassa maakunta- ja kaupunkilehtiä, useita verkkopalveluita sekä paino- ja varhaisjakeluliiketoimintaa. Yhtiön liikevaihto on noin 59 miljoonaa euroa ja henkilöstömäärä noin 800 henkilöä. Yhtiön kotipaikka on Mikkeli.
kaakonviestinta.fi

TOIMITTAJA
saa paikan!

Etsimme vakituiseen työsuhteeseen toimittajaa, joka on kiinnostunut erityisesti uutistyöstä. Arvostamme sujuvaa kirjoittamista, uutisnälkää, monipuolista yleissivistystä ja kunnianhimoista suhtautumista työhön.

Edellytämme kykyä monipuoliseen työskentelyyn eri julkaisualustoissa kuten printissä ja digitaalisissa kanavissa. Välttämätöntä on myös sosiaalisen median tunteminen journalismin välineenä. Korkeakoulututkinto ja kiinnostus esimiestyöhön lasketaan eduksi. Työ on vuorotyötä. Ajokortti on välttämätön. Paikka täytetään syksyllä.

Itä-Savo on Kaakon Viestinnän kustantama 7-päiväinen sanomalehti, jonka keskustoimitus on Savonlinnassa. Toimitus tekee monipuolisesti myös verkkosisältöjä.

Lähetä vapaamuotoinen hakemus työnäytteineen **8.9. mennessä** osoitteella anssi.mehtala@lansi-savo.fi

Lisätietoja puhelimitse
vt. toimituspäällikkö
Anssi Mehtälältä,
puh. 0440-350306.

ITÄ-SAVO

Etsi Xpertti
ETSITKÖ JUTTUUSI TUTKIJA-ASIANTUNTIJAA?
palveluksessasi www.etsixpertti.fi
YLIOPISTOT, TUTKIMUSLAITOKSET JA SUOMEN AKATEMIA

kuolleita

Journalismin ja maltin puolustaja

Anne Kaikkonen kuoli 11. heinäkuuta 50-vuotiaana. Hän lähti läheistensä läsnä ollessa rauhallisesti. Anne kuoli niin kuin eli: hän jaksoi olla tyyni urheassa taistelussaan syöpää vastaan.

Uutistyössä Anne oli se, joka piti maltin mielessä ja faktat esillä. Samalla hänellä oli taito saada asioita aikaiseksi ja innostaa muita.

Anne oli vastuullinen. Hän kantoi huolta siitä, että Yle menestyy uutiskilpailussa ja se tehdään eettisesti ja journalistisesti validein keinoin. Anne kantoi vastuuta myös siitä, että työkaverit voivat hyvin. Hänelle oikeudenmukaisuus oli tärkeää.

Toimittajana, uutispäällikkönä, taloustoimituksen pitkäaikaisena päällikkönä ja toimituspäällikkönä Anne suhtautui lojaalisti Yleen. Hän vei läpi uudistuksia, joita yhtiö halusi, vaikka se ei välttämättä ollut helppoa. Julkisen palvelun toiminta oli Annelle tärkeää myös arvosyistä.

Taistellessaan urheasti syöpää vastaan Anne jaksoi pitää yllä elämäniloaan. Viimeisenä viikkonaan Anne kävi poikiensa kanssa Lontoossa jakamassa arvokkaita hetkiä.

Respect Anne. Vahva ja aikuinen ihminen on nyt poissa, mutta muistoasi on helppo kunnioittaa.

Jouni Kemppainen
KIRJOITTAJA OLI ANNE KAIKKOSEN LÄHEINEN TYÖTOVERI 20 VUODEN AJAN.

Monta kuvaa jäi ottamatta

Kajaanilainen lehtikuvaaja **Arto Tulima** kuoli vaikean sairauden murtamana perjantaina 10. heinäkuuta Kainuun keskussairaalassa 53-vuotiaana.

Valokuvaaminen oli Tuliman suuri ammatillinen rakkaus ja intohimo. Hän työskenteli koko uransa ajan freelancerina. *Kainuun Sanomissa* hän oli kuvaamon vakiokalustoa, mutta työsuhteet olivat erilaisia sijaisuuksia. Työparina Arto oli korvaamaton. Koskaan ei tarvinnut huolehtia kuvien määrästä tai laadusta.

Elokuvat, teatteri, kirjallisuus, kuvataide ja musiikki olivat lähellä hänen sydäntään. Työpestit Kuhmon Kamarimusiikissa olivat enemmän kuin mieluisia. Samoin Kainuun Jazzkevään tähtihetket tallentuivat miehen filmille. Samalla intohimolla hän haki kuvakulmia myös Jymyn pesäpallo-otteluissa.

Valokuvausta suurempi rakkaus oli kuitenkin oma perhe, Soile-vaimo ja kaksi tytärtä.

Viimeiset kuvauskeikkansa Arto teki vain muutama kuukausi ennen kuolemaa. Raskas kameralaukku ei enää tahtonut olalla pysyä ja kova lääkitys veti miehen heikoksi. Siitä huolimatta viimeisetkin kuvat kertovat vankkaa tarinaa journalistista, joka kuvillaan halusi tuoda ihmisistä parhaat puolet esille.

Pekka Moliis
KIRJOITTAJA ON FREELANCETOIMITTAJA JA ARTO TULIMAN PITKÄAIKAINEN TYÖPARI.

Joukkovoiman puolesta. Uuden Suomen kehityspäällikkö Teemu Kammonen toivoo, että toimittajien sitoutuminen Journalistin ohjeisiin olisi avoimempaa ja että Journalistiliiton jäsenyys olisi merkki sitoutumisesta.

Joukkovoimaa journalismiin

MANU MARTTINEN, TEKSTI ● HELI SAARELA, KUVA

Uuden Suomen kehityspäällikkö Teemu Kammonen toivoo, että SJL olisi näkyvämmin myös journalismin edunvalvoja.

Uuden Suomen kehityspäällikkö **Teemu Kammonen** kirjoitti viime keväänä lehtensä *Puheenvuoro*-palstalle (25.4) Journalistiliittoa kritisoivan tekstin. Hän arvioi, että liitto keskittyy pääasiassa tuomitsemaan erilaisia työnantajien yt-neuvotteluja ja pätkäsopimuksia.

”Journalistiliiton vastaus alaa nakertavaan taloudelliseen eroosioon on toistaiseksi ollut muuttua ammattiliitoksi perinteisimmillään: työnantajan vastapuoleksi”, Kammonen kirjoitti.

Elokuun lopulla Kammonen ja neljä muuta ammattikuntamme edustajaa kertoivat SJL:n toimiston ideointi- ja suunnittelupäivässä ajatuksistaan liitosta ja sen toiminnasta.

Muut ideointipäivän toimiston ulkopuoliset edustajat olivat musiikki- ja kulttuurialan freelancer **Outi Ahola**, *Helsingin Sanomien* toimittaja **Jarmo Huhtanen**, toimittaja-opiskelija **Melissa Heikkilä** ja MTV:n uutistoimittaja **Jelena Leppänen.** Ideointia johti **Juha Heikkala**, joka on myös ammattiliittojen Uusi keskusjärjestö -hankkeen projektipäällikkö.

Teemu Kammonen toivoo, että liitto toimisi tulevaisuudessa perinteisen edunvalvojan roolin ohella ”journalismin joukkovoiman valvojana”.

”[SJL:n] pitäisi tuoda enemmän esiin symbolista joukkovoimaa. Nyt journalismin joukkovoima ja hyvän journalismin valvominen on toimitusten vastuulla. Olisi hyvä palauttaa journalismi takaisin toimittajille ja Journalistiliitto voisi olla hyvän journalismin takaaja.”

Uuden Suomen kirjoituksessaan Kammonen toi esiin ”Hämähäkkimiehen valan”, jonka journalistit voisivat symbolisesti vannoa. Se tarkoittaa käytännössä, että journalistit sitoutuisivat alan pelisääntöihin nykyistä avoimemmin ja julkisemmin myös yksilötasolla. Kuuluessaan Journalistiliittoon toimittajan pitäisi työssään sitoutua noudattamaan Julkisen sanan neuvoston linjauksia riippumatta siitä kuuluuko mihinkään toimitusorganisaatioon.

”Meillä pitäisi olla sellainen joukko ihmisiä, jotka avoimesti liputtavat alamme eettisten sääntöjen ja ohjeiden puolesta. Siten voisimme erottautua muista toimijoista. Tavallinen bloggaajakin voisi ilmoittaa bloginsa yhteydessä noudattavansa alan eettisiä sääntöjä.”

Kammonen muistuttaa, että pienenevillä resursseilla toimivat toimitukset teettävät paljon töitä freelancereilla, jolloin vastuu *Journalistin ohjeiden* noudattamisesta arkisissa työtilanteissa jää toimittajan vastuulle. ●

SJL:N OMA MEDIAYRITYS KIINNOSTAA FREELANCEREITA

Yhdeksän kymmenestä freelancerista pitää kiinnostavana Journalistiliiton suunnitelmaa oman mediayrityksen perustamisesta. Journalistiliiton free-neuvottelukunta tekee parhaillaan selvitystä liiton yhteyteen perustettavasta yrityksestä, joka hoitaisi freelancereiden laskutukseen ja sosiaaliturvaan liittyvän byrokratian.

Yli 80 prosenttia free-neuvottelukunnan kyselyyn vastanneista olisi valmis harkitsemaan mediayrityksen asiakkuutta. Kriittisimmin hankkeeseen suhtautuvat osakeyhtiön tai toiminimen perustaneet toimittajat, mutta heistäkin 61 prosenttia olisi valmis harkitsemaan asiakkuutta.

Vastaajat uskovat, että SJL:n oma yritys helpottaisi etenkin aloittelevien freelancereiden työskentelyä. Yleisin epäilys hanketta kohtaan on se, toisiko yritys lisähyötyä esimerkiksi Ukko.fi-palveluun verrattuna.

Elokuussa tehtyyn kyselyyn vastasi 352 media-alan freelanceria, opiskelijaa ja työtöntä. Kyselyä lähetettiin myös liitosta eronneille.

Janne Salomaa

LIITON JÄSENMÄÄRÄSSÄ EI ISOA VÄHENNYSTÄ

Journalistiliittoon kuului elokuun viimeisellä viikolla 14831 jäsentä. Jäsenmäärä on pienentynyt vuoden alusta 70:llä.

”Jäsenmäärän hienoinen lasku jatkuu tänäkin vuonna. Keskellä vuotta luvuista ei kuitenkaan kannata tehdä kovin yksityiskohtaisia johtopäätöksiä, sillä vuoden lopun jäsenmäärään vaikuttaa se, kuinka moni maksunsa rästiin jättänyt joudutaan erottamaan liitosta”, sanoo SJL:n järjestöasiamies **Marja Palmunen**.

Rästimaksut erääntyvät kolmen kuukauden välein, ja enimmillään saatavien takia on jouduttu erottamaan kerralla muutamia kymmeniä jäseniä.

Journalistiliitto lavensi jäsenkriteereitään viime vuonna. Muutos ei ole tuonut jäsenryntäystä.

”Sitä ei odotettukaan, mutta jäsenkriteerien laajentaminen ehkä hidastaa jäsenmäärän vähentymistä tulevina vuosina”, Palmunen sanoo.

Janne Salomaa

Kiinnostaako näköalapaikka Kainuun vaaramaisemissa?

SLP Kustannus Oy etsii ammattitaitoista ja uudistuskykyistä

PÄÄTOIMITTAJAA

kaksi kertaa viikossa ilmestyvään Sotkamo-lehteen.

Olet kokenut ja toimitustaan sujuvasti johtava journalisti, jolle paikallislehden työrytmi on tuttua. Osaat valokuvata ja taittaa sanomalehteä. Haluat sitoutua Sotkamoon. Sinulla on ajokortti. Olet energinen, sosiaalinen ja uutta ideoiva tiimipelaaja, joka saa joukkueensa syttymään.

Jos tunnistit itsesi äskeisestä, tarjoamme sinulle monipuolisen, vastuullisen ja palkitsevan työtehtävän nuoressa ja kasvavassa sanomalehtikonsernissa Kainuussa. Päätoimittajana olet SLP Kustannus Oy:n sanomalehtiliiketoiminnan avainpelaaja, jonka tehtävänä on luotsata paikallista ja maakunnallista mediaa uusille urille yhdessä muiden päätoimittajien kanssa.

Hakemus palkkatoivomuksineen **7.9.2015 mennessä** osoitteella
toimitusjohtaja Tenna Talvi-Pietarila, SLP Kustannus Oy, Kauppakatu 11, 87100 KAJAANI
tai sähköpostilla: tenna.talvi-pietarila@suomalainenlehtipaino.fi

Lisätietoja tehtävästä antavat päätoimittajat
Markus Pirttijoki p. 040 584 7770 ja Martti Huusko 044 332 5330 (lomalla 30.8. asti)

SLP Kustannus Oy on kainuulainen perheyritys, joka kustantaa Kainuun Sanomia, Koti-Kajaania, Kuhmolaista, Sotkamo-lehteä, Ylä-Kainuuta ja Koti-Lappia. Yhtiö kuuluu Suomalainen Lehtipaino Oy -konserniin, jolla on lehtipaino ja varhaisjakeluyhtiö Kajaanissa. Lisäksi konserni on mukana useissa paikallis- ja kaupunkilehdissä Pohjois-Suomessa. Konsernissa työskentelee noin 150 henkilöä.

Sotkamo-lehti

HAE VIRKISTYSSTIPENDI

Journalistiliiton jäsenten stipendit käytettäviksi lomiin Saariselällä ja Vierumäellä ovat nyt jaossa. Hakuaika päättyy 25.9.2015 kello 16.

Virkistysstipendi oikeuttaa viikon maksuttomaan oleskeluun vuonna 2016 sesonkien ulkopuolella Saariselän tunturimajalla (enintään 30 kpl) tai Vierumäen lomatalossa (enintään 5 kpl). SJL maksaa saajan matkakuluja.

Stipendien jakoon vaikuttavat sosiaaliset ja taloudelliset syyt, työkyvyn ylläpitäminen tai toiminta liiton luottamustehtävissä. Lisäksi stipendien saajan on täytynyt olla SJL:n jäsen vähintään vuoden.

Sähköinen hakulomake löytyy osoitteesta **www.journalistiliitto.fi** lomakkeet -linkin takaa.

Lisätiedot: Annamari Schildt (ma–to) 044 500 0013 ja liiton verkkosivulta.

REKREATIONSSTIPENDIER

Ansökningstiden går ut 25.9.2015 kl. 16.00
Läs: www.journalistiliitto.fi/se/

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti
91. vuosikerta

SEURAAVAN LEHDEN ILMESTYMISAIKATAULU

11/2015 aineisto **16.9.**
ilmestyy **24.9.**

ILMOITUSMYYNTI:
ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin ja hinnat löydät osoitteesta www.journalisti.fi › ilmoittajille

VARAA ILMOITUSTILASI AJOISSA.
ILMOITUKSET 3,00 €/PMM

Enemmän kuin harrastus

Kotilieden Marita Kouhiaa ei haittaisi, vaikka maalaamisesta tulisi ammatti.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ○ LAURA VESA, KUVA

”Maalaaminen on unelma-ammattini. Sen olen tiennyt aina”, sanoo **Marita Kouhia**.

Kotilieden toimittajana elantonsa hankkiva Kouhia aloitti maalaamisen tosissaan ollessaan vuorotteluvapaalla vuonna 2012. Uusi harrastus on vienyt kolmessa vuodessa mukanaan niin täysin, ettei hän enää oikein harrastuksesta puhukaan.

”Tässä elämäntilanteessa työ toimittajana mahdollistaa tämän ’toisen ammattini’”.

KOUHIA VALMISTUI Taideteollisesta korkeakoulusta vuonna 2006. Lifestyletoimittajan työ tuntui pitkään vievän niin paljon aikaa ja energiaa, että maalausharrastuksen aloittaminen tuntui hankalalta. Lopulta vuorotteluvapaa mahdollisti luovan ”alkuräjähdyksen”.

”Nyt mietin lomatkin niin, että varaan tietyn ajan maalaamiselle. Tarpeen mukaan maalaan myös viikonloppuisin, ja joskus jopa iltaisin, riippuen siitä millainen tila milloinkin on käytössäni. Mutta Suomen talvi ja pimeä aika ovat minulle vaikeaa aikaa maalata. Lähinnä mietin, mitä teen kun kevät taas alkaa tulla.”

Kouhia kertoo, että häntä kiinnostaa ihminen kaikissa olomuodoissaan.

”Ehkä tärkein inspiraationlähteistäni on musiikki. Olen ihastunut hip hopin energiaan, runollisuuteen ja siihen karuun ihmisyyteen, mitä se maailma edustaa. Musiikin kautta saan mielikuvia ihmishahmoista, henkilöistä, väreistä, tarinasta ja tunnelmasta.”

Hip hop -estetiikkaan sopivasti Kouhia kertoo ennen kaikkea katutaiteen olevan lähellä hänen tapaansa työskennellä.

”Minulle on tärkeää maalata tunteenomaisesti ja ilman rajoja, ei niin kuin koulu opettaa. Old school -meiningillä! Taidekoulutuksen opettamat asiat pitää olla tiedostamattomina, selkärangassa, se riittää.”

> ”On tärkeää maalata tunteenomaisesti ja ilman rajoja.

PALKITSEVIMMAKSI HETKEKSI taiteen parissa Kouhia mainitsee ensimmäisen oman yksityisnäyttelyn.

”Se oli iso juttu ja vaati paljon rohkeutta, vaikka näyttely oli pieni! Toisaalta palkitsevinta on ehkä se että teokset ovat löytäneet koteja. Ihmiset ovat tajunneet, mitä yritän sanoa.”

Palataan vielä kahden työn problematiikkaan. Ruokkivatko toimittajan työ ja maalaaminen toisiaan, vai onko energian riittäminen molempiin ongelma?

”Sekä että, totta kai. Jos ei olisi päivätyötä, olisi enemmän aikaa maalata. Kyllähän työ vie osan energiasta. Mutta väitän että se myös antaa. Pystyn toteuttamaan itseäni, ja se antaa iloa ja voimaa työntekoon.” ●

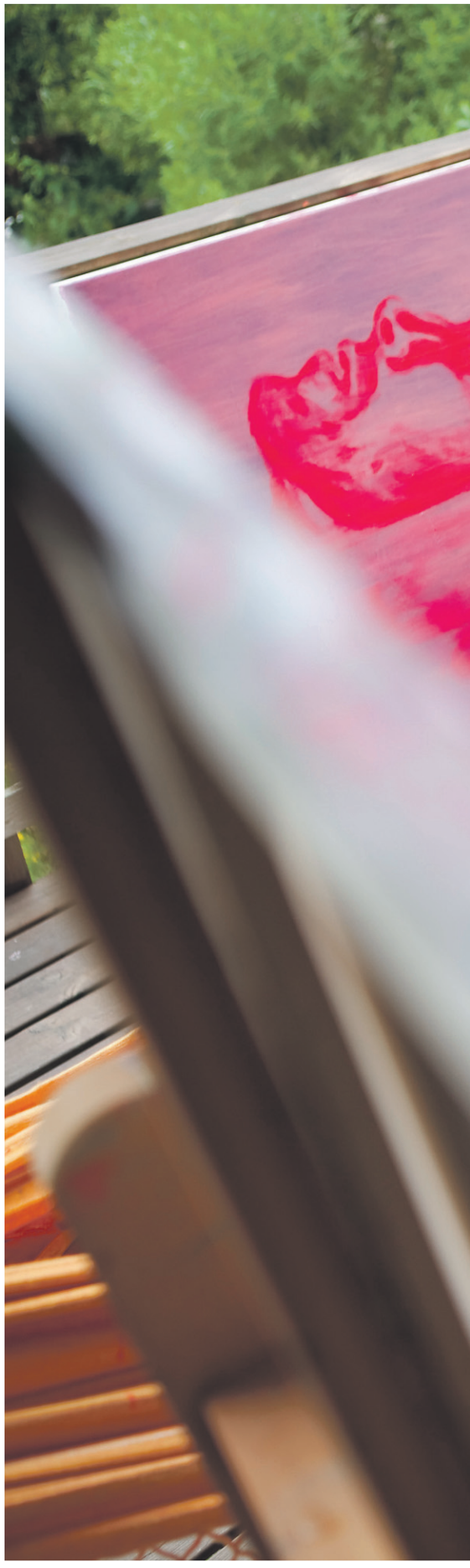

MARITA KOUHIA

- 41-vuotias *Kotilieden Kotiliesi käsityö-* ja *Maalla* -lehtien lifestyletoimittaja.
- Valmistunut taiteen maisteriksi Taideteollisesta Korkeakoulusta vuonna 2006.
- Ensimmäinen oma näyttely FIRST by Marita Kouhia elokuussa 2013.
- Pitää mielenkiintoisimpina elämässä matkustelun tuomia kokemuksia ja ihmisten kanssa tapahtuvia sattumia.

◀ Kesäpaikassa Hauholla. Marita Kouhia maalaa usein hip hopin, esimerkiksi Kendrick Lamarin, Public Enemyn ja Run DMC:n tahtiin.

TAKASIVU

Kasvot vaihtuivat

Perussuomalainen puolue vaihtoi viime viikolla julkiset kasvonsa lähes yhtä nopeasti kuin puolue vaihtoi kantaansa Kreikan tukemisessa: niin vain tapahtui.

Kun puolue viimein päätti tulla median eteen kommentoimaan kansanedustaja **Olli Immosen** Facebook-kirjoitusta, ei paikalla ollut puolueen puheenjohtaja **Timo Soini**, vaan puhetta johti **Matti** ”Musta lista” **Putkonen** – raiskauksesta ehdolliseen vankeuteen tuomittu puoluetoimiston työntekijä.

On kovin vaikea ymmärtää, miksi Soini päästi Putkosen mölyämään uhriretoriikkaansa puolueen äänitorvena persujen kenties kriittisimmällä julkisella hetkellä. Varsinkin jos puolueen tavoitteena oli saada media kirjoittamaan ongelmistaan aiempaa vähemmän.

Kirjoittelu ei varmasti tästä vähene, sillä hyvin usein kaupungilla kuultu näkemys persujen mediakäsittelystä on se, että puolueen ”harjaamista” ei ole vielä edes kunnolla aloitettu.

Putkosen ruokottomien puheiden jälkeen kriittiselle käsittelylle on enemmän tarvetta kuin koskaan aikaisemmin.

Manu Marttinen

Hei, mekin uhriudutaan!

Vihervasemmistolaisesta kuplasta, moi!

Nettilehtien keskustelupalstoilla, Hommaforumilla ja ties missä *MV-lehdessä* leviää vinkeä mielikuva propagandaansa syytävistä vihervassaritomittajista.

Journalistin toimituksen pikakysely paljastaa tämän mielikuvan täsmälleen oikeaksi. Tasapuolisen tiedonvälityksen ihanteita kunnioittaaksemme julkaisemme siis nyt hommaforumilaisten omia väärentämättömiä näkemyksiä Itävallassa rekankonttiin tukehtuneista 71 pakolaisesta. Copy & paste, olkaa hyvä:

”(...V)oisi olla keksitty. Tarkoituksena tietenkin herättää tulevissa vastaanottajamaissa sympatioita.”

”Tämä tarkoitukseton tai itsetuhoinen vaeltelu on se varsinainen tappaja.”

”Mieluummin näin kuin Suomessa. Mitä, eikö noin saa ajatella?”

”Pakolaisalukset on upotettava lähtösatamiinsa, sekä merelle päässeet hinattava lähtömaihinsa ja upotettava.”

”Piti saada kaikki, tekemättä töitä, tunkeutumalla salaa toisten maille. Vaatimaan rahaa. Nyt kävikin näin, etteivät onnistuneet. Ahneella on paskainen loppu.”

Noin. Journalismia ei enää tarvita.

Manu Haapalainen

Oikeanlainen kesä

Jos media olisi tulkinnut **Olli Immosen** ”tsemppihenkisen” Facebook-kirjoituksen niin kuin tämä toivoo ja jättänyt sen käsittelemättä, millaisen loppukesän olisimme saaneet?

No, **Timo Soini** olisi saanut lomailla rauhassa ja jaksaisi ehkä iloisemmin sutkautella. Perussuomalaisten puoluekokous olisi pidetty normaalissa järjestyksessä ja kaikki olisivat päässeet ilonpitoon mukaan.

Silti Soini ja **Matti Putkonen** saattaisivat olla nyypällään. Mediakritiikiltä ja uhriutumiselta puuttuisi nykyisenlainen pohja, eikä listoihin olisi yhtä mehukkaita aiheita. Tuumaustunnin monologeja ei striimattaisi sellaisenaan, eikä **Risto Uimonen** tulisi kylään. Media käsittelisi – ja kysyisi – jotain muuta kuin sitä, mitä perussuomalaiset tarkoittavat tai eivät tarkoita.

Oikeasti kesähenki oli Immosen omissa käsissä. Kun flirtti vakavilla asioilla aloitetaan, se on käsiteltävä ja tuomittava silläkin uhalla, että vaarallinen viesti leviää median kautta hetkellisesti laajemmalle kuin mitä se leviäisi ilman. Ja silläkin uhalla, että osa journalismista taantuu mediapeliksi, josta on vaikea erottaa, kuka on kenenkin palveluksessa.

Jos uhoamiseen ei puututa, ikävien lätinöiden sijasta joudutaan ennen pitkää uutisoimaan yhä ikävämmistä teoista.

Nina Erho

Yleisönosasto

Jari Peltonen